

Bruselj, 15.7.2019
COM(2019) 339 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Poročilo o politiki konkurence za leto 2018

{SWD(2019) 297 final}

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Poročilo o politiki konkurence za leto 2018

1. Spodbujanje konkurenčnega notranjega trga v korist evropskih podjetij in potrošnikov

Leta 2018 je bila 60. obletnica začetka veljavnosti Pogodbe o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti, s katero so bili položeni temelji za današnjo Evropsko unijo. Danes Evropska unija s 24,5 milijona malih, srednjih in velikih podjetij, ki si konkurirajo na trgu s 500 milijoni potrošnikov, še naprej zagotavlja dinamičen notranji trg, ki prispeva h konkurenčnosti industrije EU in trajnostnemu razvoju evropskega gospodarstva na podlagi vrednot konkurenčnega socialnega trga.

Za EU že od samega začetka veljajo pravila Pogodbe¹, na podlagi katerih je Komisija pooblaščenca za zaščito lojalne, neizkrivljene konkurence na notranjem trgu. Pravila EU o konkurenci določajo dobro opredeljen pravni okvir za poslovanje podjetij na notranjem trgu, kar podjetjem vseh velikosti omogoča, da si lojalno konkurirajo. Ta pravni okvir se je zadnjih šest desetletij razvijal, vendar pod natančnim drobnogledom evropskih sodišč strogo upošteva načelo pravne države. Komisija dosledno uporablja načela nediskriminacije, postopkovne pravičnosti, preglednosti, predvidljivosti, pravice do zaslišanja in varovanja zaupnosti pri vsakodnevem izvajanju pravil konkurence. Zaradi predvidljivosti in verodostojnosti sistema EU je Komisija postala eden od vodilnih in najvplivnejših organov, pristojnih za konkurenco, na svetu.

Komisija za povečanje učinkov svojih ukrepov za izvajanje pravil konkurence deluje z roko v roki z nacionalnimi organi držav članic, pristojnimi za konkurenco, in nacionalnimi sodišči ter dejavno sodeluje z organi, pristojnimi za konkurenco, po vsem svetu – tako na dvostranski ravni kot v več mednarodnih forumih, kot so OECD, Mednarodna mreža za konkurenco in UNCTAD –, da bi vzpostavila resnično enake konkurenčne pogoje na svetovni ravni in spoštovanje pravne države.

Komisija je 7. junija 2018 sprejela predlog programa za enotni trg, ki je del večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027². Ta predlog vključuje novi program za konkurenco, katerega okvirni proračun za to programsko obdobje znaša 140 milijonov EUR. Ko ga bosta sozakonodajalca sprejela, bo program za konkurenco pomagal Komisiji pri spoprijemanju z novimi izzivi za politiko konkurence EU, povezanimi z uporabo masovnih podatkov, algoritmov in nadaljnjim hitrim razvojem v vse bolj digitalnem okolju, ter pri krepitvi mrež sodelovanja med organi držav članic in Komisijo za podpiranje lojalne konkurence na enotnem trgu.

¹ Člen 3(1)(b) Pogodbe o delovanju Evropske unije. Glavna pravila konkurence so določena v členih 101–109 tretjega dela naslova VII poglavja 1 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) in v uredbi EU o združitvah (Uredba (ES) št. 139/2004).

² Glej Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za enotni trg, konkurenčnost podjetij, vključno z malimi in srednjimi podjetji, in evropsko statistiko ter o razveljavitvi uredb (EU) št. 99/2013, (EU) št. 1287/2013, (EU) št. 254/2014, (EU) št. 258/2014, (EU) št. 652/2014 in (EU) 2017/826 (COM(2018) 441 final – 2018/0231 (COD): https://ec.europa.eu/commission/publications/single-market-programme-legal-texts-and-factsheets_sl; http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4049_sl.htm).

V letu 2018 so se ukrepi Komisije na področju politike konkurence še naprej osredotočali na trge, ki so pomembni za državljane in državljanke EU ter podjetja v EU, kot so sektor telekomunikacij in digitalni sektor, finančne storitve, energija in okolje, kmetijstvo in prehrana, promet in predelovalne dejavnosti. To poročilo je neizčrpen povzetek dejavnosti Komisije na področju politike konkurence v letu 2018. Dodatne in podrobnejše informacije so na voljo v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije in na spletišču Generalnega direktorata za konkurenco³.

2. Povečanje učinkovitosti izvajanja pravil konkurence

Komisija si stalno prizadeva za izboljšanje postopkov v zadevah s področja konkurence in oceno gospodarskih učinkov svojih preteklih odločitev, da bi še izboljšala pravočasnost, učinkovitost in uspešnost svojih ukrepov za izvajanje pravil EU o konkurenci.

Decembra 2018 je Komisija objavila posodobljene smernice za podjetja, ki se nanašajo na poslovne skrivnosti in druge zaupne informacije⁴ med protimonopolnimi postopki ter smernice in predloge za uporabo tako imenovanih zaupnih krogov⁵ za namene dostopa do spisa. Dostop podjetij do informacij v spisu Komisije je temeljni postopkovni korak v protimonopolnih zadevah. Ta dva nova dokumenta s smernicami sta del stalnih prizadevanj Komisije za izboljšanje pravočasnosti in učinkovitosti postopkov v konkurenčnih zadevah ter obenem zagotavljanje procesnih jamstev in pravice podjetij do obrambe. Dopolnjujeta prejšnje smernice Komisije o dobrih praksah v zvezi s podatkovnimi sobami⁶, smernice o zahtevkih po zaupnosti za postopek priprave javnih različic njenih sklepov⁷ in priporočilo za uporabo predložitve elektronskih dokumentov⁸.

Komisija je po sprejetju učinkovitega okvira za nagrajevanje sodelovanja podjetij, preiskovanih na področju kartelov, in na podlagi prve nekartelne zadeve iz leta 2016⁹ leta 2018 zaključila več nekartelnih protimonopolnih zadev na podlagi sodelovanja podjetij v preiskavi¹⁰. Zaradi takega sodelovanja lahko Komisija poveča pomembnost in vpliv svojih sklepov, saj pospeši preiskave, medtem ko imajo lahko podjetja korist od znatnega znižanja glob, odvisnega od narave in časa njihovega sodelovanja. Komisija je decembra 2018 objavila neuradne smernice o tem, kako lahko podjetja v zameno za nižje globe sodelujejo v protimonopolnih preiskavah¹¹.

³ Glej http://ec.europa.eu/competition/index_en.html.

⁴ Glej http://ec.europa.eu/competition/antitrust/business_secrets_en.pdf.

⁵ Zaupni krog je postopek izpogajanja razkritja, s katerim se omejenemu krogu posameznikov omogoči dostop do zaupnih informacij iz spisa Komisije. Glej http://ec.europa.eu/competition/antitrust/conf_rings.pdf.

⁶ Glej http://ec.europa.eu/competition/mergers/legislation/disclosure_information_data_rooms_en.pdf.

⁷ http://ec.europa.eu/competition/antitrust/guidance_on_preparation_of_public_versions_antitrust_04062015.pdf.

⁸ Glej http://ec.europa.eu/competition/contacts/electronic_documents_en.pdf.

⁹ Zadeva AT.39759 – Omejevanje dostopa podjetja ARA, sklep Komisije z dne 20. septembra 2016, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39759.

¹⁰ Sklepi Komisije z dne 24. julija 2018 v zadevah: AT.40181 – Philips, AT.40182 – Pioneer, AT.40465 – Asus in AT.40469 – Denon & Marantz ter sklep Komisije z dne 17. decembra 2018 v zadevi AT.40428 – Guess. Za več informacij glej poglavje 3 tega poročila.

¹¹ Informativni pregled, v katerem je določen okvir za tako sodelovanje, je bil objavljen ob sprejetju sklepa o prepovedi v zadevi AT.40428 – Guess, glej http://ec.europa.eu/competition/publications/data/factsheet_guess.pdf.

Evropski parlament in Svet sprejmeta predlog Komisije za povečanje učinkovitosti organov držav članic, pristojnih za konkurenco

Evropski parlament in Svet sta 11. decembra 2018 sprejela tako imenovano direktivo ECN+¹² o krepitvi vloge organov držav članic, pristojnih za konkurenco, da bodo učinkoviteje uveljavljali pravila EU o konkurenci na področju protimonopolne politike. Direktiva je bila utemeljena na predlogu Komisije iz marca 2017¹³, pripravljenem po javnem posvetovanju, ki je potekalo od novembra 2015 do februarja 2016.

Z direktivo ECN+ bo zagotovljeno, da bodo imeli nacionalni organi, pristojni za konkurenco, pri uporabi enakih pravnih določb, tj. protimonopolnih pravil EU, učinkovita orodja in vire za izvajanje pravil, potrebne za odkrivanje in sankcioniranje podjetij, ki kršijo pravila EU o konkurenci. Zagotovljeno bo tudi, da bodo lahko odločitve sprejemali popolnoma neodvisno, na podlagi dejstev in zakonodaje. Nova pravila prispevajo k cilju vzpostavitve resnično enotnega trga ter spodbujajo splošni cilj, tj. konkurenčne trge, delovna mesta in rast.

Direktivo ECN+ je treba v nacionalno zakonodajo prenesti do 4. februarja 2021. Komisija bo spremljala proces prenosa in pomagala državam članicam pri prenosu Direktive v nacionalno zakonodajo v dveletnem obdobju izvajanja, ki se začne z objavo Direktive v Uradnem listu.

Izkoriščanje prednosti posodobitve pravil o državni pomoči

Komisija od maja 2012 izvaja obsežen sveženj reform za posodobitev področja državnih pomoči. Ta usklajeni sveženj reform omogoča državam članicam, da izvajajo ukrepe državne pomoči, ki hitro spodbudijo naložbe, gospodarsko rast in ustvarjanje delovnih mest. V okviru navedenega svežnja so bila leta 2014 uvedena nova pravila, zlasti tako imenovana uredba o splošnih skupinskih izjemah¹⁴, ki je bila nato leta 2017 dodatno spremenjena. S temi pravili se je zmanjšalo upravno breme za manj izkrivljajoče ukrepe pomoči, ki jih državam članicam ni več treba priglasiti Komisiji. Hkrati se ukrepi, ki bi lahko resno škodili konkurenci ali razdrobili enotni trg, še naprej skrbno nadzorujejo. Komisija je v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 predlagala poenostavitev sovlaganj, ki vključujejo finančna sredstva EU in naložbe držav članic, z nadaljnjo širitvijo področja uporabe pooblastitvene uredbe EU o državni pomoči, ki je pravna podlaga za sprejetje uredbe o splošnih skupinskih izjemah.

S statističnim pregledom državnih pomoči za leto 2018¹⁵ so bile potrjene koristi posodobitve svežnja pravil o državni pomoči. Od leta 2015 je več kot 96 % novoizvedenih ukrepov pomoči spadalo na področje uporabe uredbe o splošnih skupinskih izjemah, kar državam članicam omogoča hitrejšo izvajanje, poleg tega pa se lahko nadzor nad državno pomočjo bolj osredotoči na pomembne zadeve in manj ukvarja z manj pomembnimi zadevami. Vse večji delež porabe, ki spada na področje uporabe uredbe o splošnih skupinskih izjemah, tudi pomeni, da so države članice ukrepe državne pomoči, ki jih je evidentirala Komisija, v

¹² Direktiva (EU) 2019/1 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o krepitvi vloge organov držav članic, pristojnih za konkurenco, da bodo učinkoviteje uveljavljali pravila konkurence, in o zagotavljanju pravičnega delovanja notranjega trga (UL L 11, 14.1.2019, str. 3).

¹³ Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o krepitvi vloge organov držav članic, pristojnih za konkurenco, da bodo učinkoviteje uveljavljali pravila konkurence in zagotavljali pravilno delovanje notranjega trga, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/proposed_directive_sl.pdf.

¹⁴ Glej http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/block.html.

¹⁵ Glej http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html.

preteklosti v povprečju izvajale veliko hitreje: v primerjavi z letom 2013 se je povprečni čas izvajanja ukrepov državne pomoči skrajšal za 15 %¹⁶.

Na področju storitev splošnega gospodarskega pomena je glede na letna poročila o storitvah splošnega gospodarskega pomena, ki so jih predložile države članice, več kot 90 % ukrepov pomoči prav tako skupinsko izvzetih v skladu s sklepom o storitvah splošnega gospodarskega pomena.

Preglednejša ko je uporaba državne pomoči, večja je verjetnost, da bo izvajanje zakonodaje o državni pomoči učinkovitejše. V ta namen službe Komisije spodbujajo skladnost z določbami o preglednosti iz svežnja za posodobitev področja državnih pomoči, pri čemer so v sodelovanju z državami članicami razvile modul za zagotavljanje preglednosti dodelitev (Transparency Award Module)¹⁷, tj. informacijsko orodje za predložitev in objavo podatkov o dodelitvah državne pomoči v višini nad 500 000 EUR. Temu modulu se je ob koncu leta 2018 pridružilo 25 držav članic. 25 držav članic in Islandija je objavilo več kot 43 000 dodelitev pomoči.

Leta 2018 je Komisija v skladu s svojimi smernicami za boljše pravno urejanje začela ocenjevati pravila o državni pomoči, sprejeta v okviru svežnja za posodobitev področja državnih pomoči, in smernice o železnica ter kratkoročno zavarovanje izvoznih kreditov. Ocenjevanje poteka v obliki preverjanja ustreznosti¹⁸, da se preveri, ali pravila dejansko delujejo tako, kot je bilo predvideno, in ustrezajo svojemu namenu. Z njim bo zagotovljena podlaga za prihodnje odločitve Komisije o tem, ali veljavnost pravil ponovno podaljšati ali jih posodobiti.

Boj proti kartelom se nadaljuje

Komisija je pred kratkim vzpostavila anonimno orodje za žvižgače¹⁹, ki posameznikom z notranjimi informacijami o kartelnem ravnanju ali drugih protimonopolnih kršitvah omogoča lažje obveščanje Komisije prek sistema dvosmernega pošiljanja šifriranih sporočil o protikonkurenčnem ravnanju, pri čemer ti posamezniki ohranijo anonimnost.

V letu 2018 so dobri rezultati Komisije pri izvajanju pravil na področju boja proti nedopustnim kartelom še vedno izkazovali učinkovitost postopka poravnave, ki je bil uporabljen pri 75 % sklepov, sprejetih v letu 2018. Postopek poravnave prispeva k hitrejšemu razkrivanju skrivnih kartelov, s čimer se sprostijo dragoceni viri za druge preiskave. Podjetja, ki so sodelovala v kartelu, v okviru poravnave priznajo svojo vpletenost v kršitev in odgovornost zanj. Poravnava Komisiji omogoča, da uporabi poenostavljeni postopek ter skrajša preiskavo in zniža njene stroške, medtem ko imajo podjetja koristi od hitrejših odločitev, poleg tega pa se jim globa zniža za 10 %.

¹⁶ Za dodatne in podrobnejše informacije glej del I delovnega dokumenta služb Komisije, ki je priložen temu poročilu.

¹⁷ Glej <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/chooseLanguage>.

¹⁸ Tekoče preverjanje ustreznosti bo zajemalo: uredbo o splošnih skupinskih izjemah, uredbo *de minimis*, smernice o regionalni pomoči, okvir za raziskave, razvoj in inovacije, sporočilo o državni pomoči za pomembne projekte skupnega evropskega pomena, smernice o tveganem financiranju, smernice o letališčih in letalstvu, smernice o pomoči za varstvo okolja in energijo, smernice za reševanje in prestrukturiranje, smernice o železnicah in sporočilo o kratkoročnem zavarovanju izvoznih kreditov (zadnjenavedena nista bila vključena v posodobitev svežnja pravil o državni pomoči iz leta 2012). Glej https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2018-6623981_sl.

¹⁹ Glej <http://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>.

Komisija je 21. februarja 2018 v treh različnih zadevah v zvezi s pomorskim prevozom avtomobilov in dobavo avtomobilskih delov naložila globe v skupni višini 546 milijonov EUR za sodelovanje v kartelu²⁰.

Sklepi Komisije o pomorskih prevoznikih avtomobilov in dobaviteljih za avtomobilsko industrijo: boj proti nedopustnim kartelom, ki vplivajo na evropske potrošnike in industrijo

Komisija je v treh ločenih sklepih zaradi kršitev protimonopolnih pravil EU oglobila pomorske prevoznike avtomobilov za 395 milijonov EUR, dobavitelje vžigalnih svečk za 76 milijonov EUR in dobavitelje zavornih sistemov za 75 milijonov EUR. Vsa podjetja so priznala vpletenost v karte in privolila v poravnavo. Vse zadeve so se začele s prijavo v skladu z obvestilom o prizanesljivosti. Uspešni prosilci za imuniteto, vpleteni v te karte, so se izognili globam, ker so Komisiji razkrili obstoj kartelov.

Pet prevoznikov (čilski pomorski prevoznik CSAV, japonski prevozniki „K“ Line, MOL in NYK ter norveški/švedski prevoznik WWL-EUKOR) je skoraj šest let, tj. od oktobra 2006 do septembra 2012, tvorilo kartel na trgu čezoceanskega prevoza novih avtomobilov, tovornjakov in drugih velikih vozil na različnih poteh med Evropo in drugimi celinami. Prevozniki so se dogovorili, da bodo ohranjali obstoječe stanje na trgu in medsebojno spoštovali tradicionalno poslovanje na nekaterih poteh ali z nekaterimi strankami, tako da bodo na razpisih, ki jih bodo objavili proizvajalci vozil, predložili ponudbe z umetno visokimi cenami ali pa ponudb sploh ne bodo predložili. Kartel je prizadel uvoznike avtomobilov, proizvajalce avtomobilov (kot uvoznike) in končne potrošnike v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP). Komisija je med preiskavo sodelovala z več organi, pristojnimi za konkurenco, po vsem svetu, vključno z organi v Avstraliji, Kanadi, na Japonskem in v ZDA. Podjetje MOL je razkrilo obstoj kartela, zato mu je bila dodeljena popolna imuniteta in se je izognilo globi v višini približno 203 milijonov EUR.

V avtomobilskem sektorju je Komisija naložila sankcije v še dveh kartelnih zadevah. Ena se je nanašala na vžigalne svečke (avtomobilске električne naprave), v zvezi s katerimi sta se dobavitelja Bosch (Nemčija) in NGK (Japonska) dogovarjala s podjetjem Denso (Japonska). Kartel je trajal od leta 2000 do leta 2011, njegov cilj pa je bil preprečiti konkurenco z medsebojnim spoštovanjem tradicionalnih strank in ohranjanjem obstoječega stanja v industriji vžigalnih svečk v EGP. Podjetju Denso je bila dodeljena popolna imuniteta, ker je razkrilo obstoj kartela, s čimer se je izognilo globi v višini približno 1 milijon EUR. Drugi sklep Komisije se je nanašal na dve kršitvi na področju zavornih sistemov. Prvi kartel se je nanašal na dobavo hidravličnih zavornih sistemov ter je vključeval podjetja TRW (ZDA, zdaj ZF-TRW, Nemčija), Bosch (Nemčija) in Continental (Nemčija); trajal je od februarja 2007 do marca 2011. Druga kršitev je trajala od septembra 2010 do julija 2011 in se je nanašala na dobavo elektronskih zavornih sistemov ter je vključevala podjetji Bosch in Continental. Pri obeh kršitvah so nameravali dobavitelji avtomobilskih delov usklajevati svoje tržno ravnanje z izmenjavo občutljivih informacij, vključno z informacijami o vidikih določanja cen. Podjetje TRW se je z razkritjem kartelov in prejemom popolne imunitete izognilo globi v višini približno 54 milijonov EUR, podjetje Continental pa globi v višini približno 22 milijonov EUR.

Sklepa o kartelih, ki sta se nanašala na vžigalne svečke in zavorne sisteme, sta del vrste obsežnih preiskav kartelov v sektorju avtomobilskih delov. Komisija je že naložila globo dobaviteljem avtomobilskih ležajev²¹, kabelskih snopov v avtomobilih²², fleksibilne pene, ki se uporablja (med

²⁰ Sklepi Komisije z dne 21. februarja 2018 v zadevah AT.40009 – Pomorski prevozniki avtomobilov, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40009; AT.40113 – Vžigalne svečke, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40113, in AT.39920 – Zavorni sistemi, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_39920.

²¹ Zadeva AT.39922 – Ležaji, sklep Komisije z dne 19. marca 2014, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_39922.

drugim) v avtomobilskih sedežih²³, parkirnih grelnikov v avtomobilih in tovornjakih²⁴, alternatorjev in zaganjalnikov²⁵, toplotnih sistemov²⁶, sistemov osvetlitve²⁷ in sistemov za varnost oseb v vozilih²⁸.

Poleg tega je Komisija 18. septembra 2018 začela temeljito preiskavo morebitnega dogovarjanja proizvajalcev avtomobilov v zvezi s tehnološkim razvojem sistemov za čiščenje emisij za osebne avtomobile. Oktobra 2017 je v okviru prvotne preiskave v tej zadevi izvedla inšpekcijske preglede v prostorih podjetij BMW, Daimler, Volkswagen in Audi v Nemčiji. Komisija preiskuje, ali so se ta podjetja dogovorila, da si ne bodo konkurirala pri razvoju in uvajanju sistemov za nadzor nad emisijami za avtomobile, ki se prodajajo v EGP. Zadevni sistemi za nadzor nad emisijami so sistemi za selektivno katalitično redukcijo (SCR), ki zmanjšujejo emisije ogljikovega oksida (NOx) iz osebnih vozil z dizelskimi motorji, in filtri za delce pri Ottovih motorjih (OPF), ki zmanjšujejo emisije trdnih delcev iz osebnih vozil z bencinskimi motorji. Uradni začetek postopka ne vpliva na rezultat preiskave.

Komisija je 21. marca 2018 izdala sklep²⁹ v zvezi s kartelom v sektorju kondenzatorjev. Kondenzatorji so električni sestavni deli, ki shranjujejo energijo, najdemo pa jih v številnih

²² Zadeva AT.39748 – Žične napeljave za avtomobilsko industrijo, sklep Komisije z dne 10. julija 2013, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39748.

²³ Zadeva AT.39801 – Poliuretanska pena, sklep Komisije z dne 29. januarja 2014, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39801.

²⁴ Zadeva AT.40055 – Parkirni grelniki, sklep Komisije z dne 17. junija 2015, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40055.

²⁵ Zadeva AT.40028 – Alternatorji in zaganjalniki, sklep Komisije z dne 27. januarja 2016, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40028.

²⁶ Zadeva AT.39960 – Toplotni sistemi, sklep Komisije z dne 8. marca 2017, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39960.

²⁷ Zadeva AT.40013 – Sistemi osvetlitve, sklep Komisije z dne 21. junija 2017, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40013.

²⁸ Zadeva AT.39881 – Sistemi za varnost oseb v vozilih, sklep Komisije z dne 22. novembra 2017, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39881.

²⁹ Zadeva AT.40136 – Kondenzatorji, sklep Komisije z dne 21. marca 2018, na voljo na spletnem naslovu: ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40136.

elektronskih napravah za široko rabo. Osmim proizvajalcem so bile naložene globe v skupni višini 254 milijonov EUR zaradi kartelnega ravnanja v obdobju 1998–2012.

Komisija kaznuje predčasno izvajanje na področju združitvev

Pravila EU o združitvah določajo, da morajo podjetja obvestiti Komisijo o načrtovanih združitvah z razsežnostjo EU, da jih pregleda („zahteva po obveščanju“), in jih ne smejo izvesti, dokler jih Komisija ne odobri („obveznost mirovanja“). Obveznost mirovanja preprečuje morebiten nepopravljiv negativni učinek transakcij na enotnem trgu, dokler ni znan rezultat preiskave Komisije.

Komisija je 24. aprila 2018 podjetju Altice³⁰ s sedežem na Nizozemskem naložila globo v višini 124,5 milijona EUR zaradi izvedbe prevzema portugalskega telekomunikacijskega operaterja PT Portugal, preden je podjetje obvestilo Komisijo ali mu je ta izdala odobritev (tako imenovano prehitevanje oziroma prezgodnja izvedba koncentracije, ang. *gun jumping*). Globa bi morala druga podjetja odvrčati od kršitve pravil. Zaradi izvajanja združitvev pred obvestilom ali odobritvijo se zmanjšuje učinkovitost sistema EU za nadzor nad združitvami, ki ščiti evropske potrošnike pred združitvami, ki bi privedle do višjih cen ali manjše izbire.

3. Spopadanje z novimi izzivi v digitalnem gospodarstvu

V zadnjih šestih desetletjih evropske politike konkurence so se trgi močno spremenili. Predvsem digitalizacija gospodarstva je temeljito spremenila vedenje potrošnikov in način delovanja trgov.

Zaradi vse večjega pomena algoritmov so poseben izziv podatki. Algoritmi potrebujejo podatke za učenje: več ko je podatkov, inteligentnejši so algoritmi. Zanimiva je tudi vse večja tržna moč digitalnih platform z dvojno vlogo, saj ob trženju lastnih proizvodov zagotavljajo tudi distribucijski kanal za druge proizvode. Da bi lahko Evropa čim bolj izkoristila potencial in možnosti, ki jih prinaša digitalna tehnologija, potrebuje resnično povezan enotni digitalni trg. Politika konkurence je sestavni del vzpostavitve dobro delujočega enotnega digitalnega trga.

Z digitalno dobo so se v ospredju pojavili tudi povsem novi akterji na trgu, od katerih so nekateri zelo hitro zrasli in postali glavni ponudniki tehnologije. Čeprav so inovacije teh uspešnih podjetij, ki prevladujejo na številnih novejših in nastajajočih digitalnih trgih, olajšale vsakdan državljanov in podjetij, je še vedno bistveno, da se jim prepreči izkoriščanje moči za ogrožanje konkuriranja drugih podjetij. Za zagotavljanje, da trgi v Evropi služijo ljudem in ne obratno, že obstaja uredba v zvezi s pravili o varstvu podatkov³¹, Svet in Parlament pa proučujeta uredbo o spodbujanju obveznosti spletnih platform glede preglednosti³².

Komisija je leta 2018 začela razmislek o tem, kako bi lahko politika konkurence najbolj služila evropskim potrošnikom v hitro spreminjajočem se svetu. V ta namen je imenovala profesorja Heike Schweitzer in Jacquesa Crémerja ter docenta Yvesa-Alexandra de Montjoyeja kot posebne svetovalce o prihodnjih izzivih digitalizacije za politiko

³⁰ Zadeva M.7993 – Altice/PT Portugal (postopek iz člena 14(2)), sklep Komisije z dne 24. aprila 2018, na voljo na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7993.

³¹ Glej Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

³² Glej Predlog Komisije za uredbo o spodbujanju pravičnosti in preglednosti za poslovne uporabnike spletnih posredniških storitev <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/regulation-promoting-fairness-and-transparency-business-users-online-intermediation-services>.

konkurence³³. Poročilo posebnih svetovalcev z naslovom „Politika konkurence za digitalno dobo“ je bilo objavljeno 4. aprila 2019³⁴. V njem so (i) opredelili, katere so po njihovem mnenju glavne posebne značilnosti digitalnih trgov, (ii) izrazili svoja mnenja o ciljnih konkurenčnega prava EU v digitalni dobi ter (iii) razpravljali o uporabi pravil konkurence za digitalne platforme in podatke ter o vlogi nadzora nad združitvami pri ohranjanju konkurence in inovacij. Poročilo je zasnovano kot prispevek k tekočemu razmisleku Komisije o tem, kako bi lahko politika konkurence najbolje služila evropskim potrošnikom v hitro spreminjajočem se svetu.

Izvajanje protimonopolnih pravil za zaščito inovacij na digitalnih trgih

Komisija je 18. julija 2018 sprejela sklep³⁵, v katerem je ugotovila, da je podjetje Google zlorabilo prevladujoči položaj, in mu naložila globo v višini 4,34 milijarde EUR zaradi protikonkurenčnih omejitev, ki jih je podjetje od leta 2011 nalagalo proizvajalcem mobilnih naprav in operaterjem omrežij, da bi utrdilo svoj prevladujoči položaj na področju splošnega spletnega iskanja.

Zadeva „Google Android“: ponovna vzpostavitev prednosti učinkovite konkurence na mobilnem področju za evropske potrošnike

Iskalnik podjetja Google je njegov glavni proizvod z letnimi prihodki od oglasov v višini 95 milijard USD, večinoma zaradi večje uporabe pametnih mobilnih naprav. Danes mobilni internet predstavlja več kot polovico svetovnega internetnega prometa. Poleg tega približno 80 % pametnih mobilnih naprav v Evropi in po svetu uporablja sistem Android, kar pomeni skupaj več kot 2,2 milijarde naprav.

Sklep Komisije zajema tri vrste omejitev, ki jih je podjetje Google naložilo proizvajalcem mobilnih naprav in operaterjem omrežij, da bi zagotovilo usmerjanje prometa na iskalnik Google Search:

- prvič, podjetje Google je od proizvajalcev zahtevalo, naj na naprave, ki uporabljajo mobilni operacijski sistem Android, prednamestijo aplikaciji podjetja Google za iskanje in brskanje. Proizvajalci so morali izpolniti to zahtevo, če so želeli prodajati naprave prek trgovine z aplikacijami podjetja Google;
- drugič, podjetje Google je plačevalo proizvajalcem in operaterjem omrežij, da bi poskrbeli, da je bila na take naprave prednameščena samo njegova aplikacija za iskanje;
- tretjič, podjetje Google je oviralo razvoj konkurenčnih mobilnih operacijskih sistemov. Ti bi lahko zagotovili platformo za povečanje prometa prek konkurenčnih iskalnikov.

³³ Glej <https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/veitinger/announcements/commission-appoints-professors-heike-schweitzer-jacques-cremer-and-assistant-professor-yves-en> in <http://ec.europa.eu/competition/scp19/>.

³⁴ Glej <http://ec.europa.eu/competition/publications/reports/kd0419345enn.pdf>.

³⁵ Zadeva AT.40099 – Google Android, sklep Komisije z dne 18. julija 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40099.

Omejitve podjetja Google v zvezi z operacijskim sistemom Android nezakonito ščitijo njegovo prevlado pri internetnem iskanju

V sklepu Komisije je bilo ugotovljeno, da so bile te tri vrste zlorabe del celovite strategije, s katero si je podjetje Google utrjevalo prevladujoči položaj na področju splošnega spletnega iskanja v času, ko je pomen mobilnega interneta močno naraščal.

Čeprav prevladujoč položaj na trgu v skladu s protimonopolnimi pravili EU kot tak ni nezakonit, imajo podjetja s prevladujočim položajem posebno odgovornost, da ne zlorablajo svojega prevladujočega položaja na trgu z omejevanjem konkurence bodisi na trgu, na katerem imajo prevladujoči položaj, bodisi na ločenih, vendar povezanih trgih. Ravnanje podjetja Google je drugim podjetjem onemogočalo konkuriranje in inoviranje na podlagi uspešnosti, zato je podjetje kršilo protimonopolna pravila EU. Najpomembnejše pa je, da je evropske potrošnike prikrajšalo za koristi učinkovite konkurence na pomembnem mobilnem področju.

Sklep Komisije je vseboval zahtevo, naj Google v 90 dneh od izdaje sklepa učinkovito preneha s svojim nezakonitim ravnanjem. V skladu z njim je moralo podjetje Google vsaj končati zgoraj opisane tri vrste omejitev in jih ni smelo ponovno uporabiti. Sklep vsebuje tudi zahtevo, naj se Google vzdrži vseh ukrepov, ki imajo enak ali enakovreden cilj ali učinek kot te prakse. Komisija bo zelo pozorno spremljala izpolnjevanje zahtev iz sklepa. Sklep ne preprečuje podjetju Google, da vzpostavi razumen, pravičen in objektiven sistem za zagotavljanje ustreznega delovanja naprav s sistemom Android, ki uporabljajo lastniške aplikacije in storitve podjetja Google, vendar pa to ne sme vplivati na svobodo proizvajalcev naprav, da proizvajajo naprave, ki temeljijo na prilagojenih operacijskih sistemih Android.

Leta 2018 je Komisija nadaljevala preiskavo omejitev, ki jih je podjetje Google uvedlo glede možnosti nekaterih spletišč tretjih strani, da med spletnim iskanjem prikazujejo oglase njegovih konkurentov (AdSense). Komisija je 20. marca 2019 podjetju Google zaradi navedenih omejitev naložila globo v višini 1,49 milijarde EUR³⁶.

³⁶ Zadeva AT.40411 – Iskalnik podjetja Google (AdSense), na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40411. Glej tudi: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1770_en.htm.

Komisija je 24. januarja 2018 podjetju Qualcomm³⁷ naložila globo v višini 997 milijonov EUR zaradi zlorabe njegovega prevladujočega položaja na trgu sistemskih naborov čipov za osnovni pas LTE, s čimer je kršilo protimonopolna pravila EU. V skladu s sklepom Komisije se mora podjetje Qualcomm vzdržati vseh praks, ki bi imele v prihodnosti enak ali enakovreden cilj ali učinek. Za trg sistemskih naborov čipov za osnovni pas LTE so značilne velike ovire za vstop, podjetje Qualcomm pa je na tem trgu daleč največji svetovni dobavitelj. V obdobju 2011–2016 je podjetju Apple plačalo precejšnje zneske pod pogojem, da bo to v svojih napravah iPhone in iPad uporabljalo izključno njegove sistemske nabore čipov. Zaradi plačil za ekskluzivnost konkurenti niso mogli konkurirati na podlagi uspešnosti, evropski potrošniki pa so bili prikrajšani za resnično izbiro in inovacije.

Učinkovito izvajanje protikartelnih pravil ščiti konkurenčne vhodne cene za digitalne naprave

Komisija je 21. marca 2018 osmim proizvajalcem kondenzatorjev (podjetjem Elna, Hitachi Chemical, Holy Stone, Matsuo, NEC Tokin, Nichicon, Nippon Chemi-Con in Rubycon) naložila globe v višini 254 milijonov EUR³⁸ zaradi sodelovanja v 14 let trajajočem kartelu za dobavo elektrolitskih kondenzatorjev. Kondenzatorji so električni sestavni deli, ki energijo elektrostatično shranjujejo v električnem polju ter se uporabljajo v različnih električnih in elektronskih proizvodih.

Sestanki in stiki kartela so večinoma potekali na Japonskem, vendar se je kartelno ravnanje izvajalo na globalni ravni, tudi v EGP. Predstavniki podjetij so se redno srečevali in si izmenjevali poslovno občutljive informacije o prihodnjih cenah ter prihodnjih potrebah na strani ponudbe in povpraševanja. Cilj je bil uskladiti prihodnje ravnanje in preprečiti cenovno konkurenco. Podjetju Sanyo Electric Co., Ltd. in njegovemu matičnemu podjetju Panasonic Corporation je bila dodeljena popolna imuniteta, ker sta Komisiji razkrili obstoj kartela, s čimer sta se izognili plačilu globe.

Preiskava Komisije je bila del svetovnih prizadevanj. Organi, pristojni za konkurenco, v Braziliji, na Japonskem, v Singapurju in na Tajvanu so naložili globe udeležencem kartela kondenzatorjev že pred sklepom Komisije. Oktobra 2018 je bilo podjetje Nippon Chemi-Con osmo podjetje, ki mu je bila v Združenih državah Amerike naložena globa. Južnokorejski organ, pristojen za konkurenco, pa je sledil decembra 2018 z naložitvijo globe devetim podjetjem.

Protimonopolna pravila EU, ki zagotavljajo cenovno konkurenco in boljšo izbiro potrošnikom na področju e-trgovanja

E-trgovanje ustvarja veliko možnosti za potrošnike in podjetja. Evropski potrošniki imajo lahko dostop do večje izbire blaga in storitev ter možnost čezmejnega nakupovanja, poleg tega lahko primerjajo cene prodajalcev po vsej Evropi. Podobno lahko podjetja trgujejo na enotnem trgu z več kot 500 milijoni ljudi, ki kot izložbo uporabljajo eno samo spletišče. Hitro rastoči trg spletnega trgovanja je zdaj v Evropi vsako leto vreden več kot 500 milijard EUR, pri čemer več kot polovica Evropejcev kupuje prek spleta.

Preiskava sektorja e-trgovanja, ki jo je izvedla Komisija in katere rezultate je objavila 10. maja 2017³⁹ v okviru strategije za enotni digitalni trg, je pokazala, da so omejitve,

³⁷ Zadeva AT.40220 – Qualcomm (plačila za ekskluzivnost), sklep Komisije z dne 24. januarja 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40220.

³⁸ Zadeva AT.40136 – Kondenzatorji, sklep Komisije z dne 21. marca 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40136.

³⁹ Glej http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiry_final_report_sl.pdf.

povezane s ceno za nadaljnjo prodajo, daleč najbolj razširjene omejitve konkurence na trgih e-trgovanja. Učinkovito izvajanje pravil konkurence na tem področju je zato zelo pomembno. Ugotovitve pojasnjujejo tudi večjo uporabo avtomatske programske opreme, ki jo trgovci na drobno uporabljajo za spremljanje in določanje cen.

Boj proti cenovnim intervencijam: Komisija naložila globo štirim proizvajalcem potrošniške elektronike zaradi določanja maloprodajnih spletnih cen

Komisija je 24. julija 2018 sprejela ločene sklepe⁴⁰ o naložitvi glob podjetjem Asus (Tajvan), Denon & Marantz in Pioneer (Japonska) ter Philips (Nizozemska) v skupni višini 111 milijonov EUR, ker so svojim spletnim trgovcem na drobno omejevali možnost določanja lastnih maloprodajnih cen za pogosto uporabljene potrošniške elektronske proizvode, kot so kuhinjski aparati, prenosniki in hi-fi izdelki. Takšno ravnanje se imenuje vzdrževanje cen za nadaljnjo prodajo. Navedena štiri podjetja so tako ravnala od leta 2011 do leta 2015. Cenovne intervencije so omejevale učinkovito cenovno konkurenco med trgovci na drobno in imele takojšen učinek na več milijonov evropskih potrošnikov zaradi višjih cen kuhinjskih aparatov, sušilnikov za lase, prenosnih računalnikov, slušalk in številnih drugih izdelkov, ki jih ponujajo spletni trgovci na drobno.

Navedeni štirje proizvajalci so posredovali zlasti pri spletnih trgovcih na drobno, ki so ponujali njihove izdelke po nizkih cenah. Če navedeni trgovci niso upoštevali cen, ki so jih zahtevali proizvajalci, so sledile sankcije, kot je blokiranje dobav. Številna podjetja uporabljajo algoritme za določanje cen, ki samodejno prilagajajo njihove cene cenam konkurentov. Tako so imele cenovne omejitve, naložene spletnim trgovcem na drobno z nizkimi cenami, širši vpliv na spletne cene navedenih potrošniških elektronskih izdelkov na splošno. Poleg tega je uporaba izpopolnjenih orodij za spremljanje proizvajalcem omogočala učinkovito spremljanje določanja maloprodajnih cen v distribucijski mreži in hitro posredovanje v primeru znižanj cen.

Vsa štiri podjetja so sodelovala s Komisijo z zagotavljanjem ustreznih dokazov ter izrecnim priznanjem dejstev in kršitev protimonopolnih pravil EU. Rezultat takega sodelovanja sta bila pospešitev preiskave Komisije ter povečanje učinka in pomena njenih sklepov. Hkrati so imela podjetja korist od znižanja glob, ki je bilo odvisno od njihovega sodelovanja in je segalo od 40 % (za Asus, Denon & Marantz in Philips) do 50 % (za Pioneer).

Komisija je v končnem poročilu o preiskavi sektorja e-trgovanja tudi ugotovila, da so bile za več kot desetino trgovcev na drobno, ki so bili vključeni v raziskavo, v njihovih distribucijskih sporazumih določene omejitve glede čezmejne prodaje.

Komisija je 17. decembra 2018 naložila globo podjetju z oblačili Guess v višini skoraj 40 milijonov EUR zaradi protikonkurenčnih sporazumov za blokiranje čezmejne prodaje. Namen distribucijskih sporazumov podjetja Guess je bil preprečiti potrošnikom v EU, da bi kupovali v drugih državah članicah, z blokiranjem čezmejnega oglaševanja prodajalcev na drobno in njihove čezmejne prodaje. Tako je lahko podjetje umetno ohranjalo visoke maloprodajne cene, zlasti v državah srednje in vzhodne Evrope. Podjetje Guess je v celoti sodelovalo s Komisijo s priznanjem kršitve in predložitvijo ustreznih dokazov, zaradi česar je bilo upravičeno do 50-odstotnega znižanja naložene globe⁴¹.

⁴⁰ Sklepi Komisije z dne 24. julija 2018: zadeve (vertikalne omejitve) AT.40181 – Philips, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40181; AT.40182 – Pioneer, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40182; AT.40465 – Asus, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40465, in AT.40469 – Denon & Marantz, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40469.

⁴¹ Sklep Komisije z dne 17. decembra 2018: protimonopolna zadeva AT.40428 – Guess, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40428.

Sklep v zadevi Guess temelji na rezultatih preiskave sektorja. Komisija je začela preiskavo kot samostojen postopek, neodvisen od preiskave sektorja. Poleg tega se v sklepu obravnava vprašanje omejitev prodaje, ki so v nasprotju z enotnim trgom, in dopolnjujejo pravila o neupravičenem geografskem blokiranju, ki veljajo od 3. decembra 2018⁴².

Pravila EU o državni pomoči, ki omogočajo evropskim vladam, da podpirajo uvedbo širokopasovnih povezav

Komisija je opredelila cilje „digitalne agende“ in cilje za „gigabitno družbo“⁴³ kot eno od svojih strateških prednostnih nalog. Za uresničitev ciljev enotnega digitalnega trga glede povezljivosti do let 2020 in 2025 bodo po ocenah v prihodnjem desetletju potrebne skupne naložbe v višini približno 500 milijard EUR. Čeprav se pričakuje, da bo zasebno financiranje pokrilo velik del takih naložb, je potrebno javno financiranje za zagotovitev, da podeželska in oddaljena območja ne bodo prezrta. Z nadzorom državne pomoči se poskuša zagotoviti, da take javne naložbe ne izrinejo (načrtovanih) zasebnih naložb in da je javno financirana infrastruktura odprta za konkuriranje vseh operaterjev. Glede na to je Evropska komisija leta 2018 v skladu s smernicami za širokopasovna omrežja⁴⁴ odobrila bavarski projekt⁴⁵ za razvoj zelo visokozmogljivih omrežij v šestih občinah. To je bilo prvič, da je Komisija obravnavala podporni ukrep, kot je predviden v ciljih sporočila o gigabitni družbi. Hitrosti prenosa so veliko višje od tistih, ki so bile doslej na voljo uporabnikom na ciljnih območjih. Nova omrežja bodo zato prinesla pomembno izboljšavo v skladu s strateškimi cilji iz sporočila o gigabitni družbi.

Pravila EU o državni pomoči, ki državam članicam omogočajo, da skupaj podpirajo pomembne projekte skupnega evropskega interesa

Komisija je junija 2014 sprejela sporočilo o pomembnih projektih skupnega evropskega interesa⁴⁶, katerega cilj je spodbujati države članice, naj podpirajo projekte, ki jasno prispevajo h gospodarski rasti, ustvarjanju delovnih mest in konkurenčnosti Evrope. Okvir pomembnih projektov skupnega evropskega interesa dopolnjuje druga pravila o državni pomoči, kot sta uredba o splošnih skupinskih izjemah⁴⁷ ter okvir za raziskave, razvoj in inovacije⁴⁸, kar omogoča podpiranje inovativnih projektov ter obenem zagotavlja, da so morebitna izkrivljanja konkurence omejena. Pravila tako omogočajo prelomne raziskave in inovacije ter široko izmenjavo rezultatov, hkrati pa zagotavljajo, da podpora iz denarja davkoplačevalcev resnično služi evropskim državljanom.

⁴² Uredba (EU) 2018/302 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. februarja 2018 o naslovitvi neupravičenega geografskega blokiranja in drugih oblik diskriminacije na podlagi državljanstva, kraja prebivališča ali kraja sedeža strank na notranjem trgu ter o spremembi uredb (ES) št. 2006/2004 in (EU) 2017/2394 ter Direktive 2009/22/ES (UL L 601, 2.3.2018, str. 1).

⁴³ Glej <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-connectivity-competitive-digital-single-market-towards-european-gigabit-society>. Glej tudi <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-europe>.

⁴⁴ Sporočilo Komisije – Smernice Evropske unije za uporabo pravil o državni pomoči v zvezi s hitro postavitvijo širokopasovnih omrežij (UL C 25, 26.1.2013, str. 1).

⁴⁵ Zadeva SA.48418 – Bavarski gigabitni pilotni projekt – Nemčija, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_48418.

⁴⁶ Sporočilo Komisije – Merila za analizo združljivosti državne pomoči za spodbujanje izvajanja pomembnih projektov skupnega evropskega interesa z notranjim trgom (UL C 188, 20.6.2014, str. 4).

⁴⁷ Glej http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/block.html#gber.

⁴⁸ Sporočilo Komisije – Okvir za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (UL C 198, 27.6.2014, str. 1).

Komisija je decembra 2018 ugotovila, da je integrirani projekt, ki so ga skupaj priglasili Francija⁴⁹, Nemčija⁵⁰, Italija⁵¹ in Združeno kraljestvo⁵², za raziskave in inovacije na področju mikroelektronike skladen s pravili EU o državni pomoči in da prispeva k skupnemu evropskemu interesu. Komisija je mikroelektroniko opredelila kot eno od šestih ključnih omogočitvenih tehnologij, ki se štejejo za bistvene za prihodnji industrijski razvoj⁵³.

Navedene štiri države članice bodo zagotovile do 1,75 milijarde EUR finančnih sredstev za ta projekt, ki je namenjen omogočanju raziskav ter razvoju inovativnih tehnologij in sestavnih delov (npr. čipov, napredne optične opreme, integriranih vezij in pametnih senzorjev), ki se lahko vgradijo v velik nabor aplikacij za uporabnike. Mednje spadajo potrošniške naprave, npr. gospodinjski aparati in avtomatizirana vozila ter naprave za komercialne in industrijske namene, npr. sistemi upravljanja za akumulatorje za električno mobilnost in shranjevanje energije. Zlasti se pričakuje, da bo projekt spodbudil dodatne raziskave in inovacije v zaključnih fazah, še posebno v zvezi s širokim področjem interneta stvari ter povezanimi avtomobili in avtomobili brez voznika. Cilj projekta je dodatno sprostiti 6 milijard EUR zasebnih naložb, končan pa naj bi bil do leta 2024.

4. Politika konkurence v podporo energetskim in okoljskim ciljem EU

Komisija si še naprej prizadeva za evropsko energetske unijo, v kateri se lahko čista energija prosto in varno pretaka. Za evropsko gospodarstvo je bistvena zanesljiva oskrba z energijo po razumnih cenah za podjetja in potrošnike, ki minimalno vpliva na okolje.

Državna pomoč v podporo bolj zelenemu gospodarstvu

Pravila o državni pomoči imajo ključno vlogo pri spodbujanju zelenih in energijsko učinkovitih načinov proizvodnje in porabe električne energije. Podpirajo tudi naložbe, ki so potrebne za zagotavljanje zanesljive oskrbe, obenem pa zagotavljajo razogljičenje evropskega energetskega sistema. V tem okviru pravila o državni pomoči pomagajo EU pri doseganju ambicioznih energetskih in podnebnih ciljev s čim nižjimi stroški za davkoplačevalce in brez neupravičenega izkrivljanja konkurence na enotnem trgu ter prispevajo k izpolnitvi zaveze iz Pariškega sporazuma glede zmanjšanja emisij v EU za vsaj 40 % do leta 2030.

V letu 2018 je izvajanje pravil o državni pomoči na področju energije iz obnovljivih virov ostalo na zelo visoki stopnji. Komisija je odobrila 21 shem za podpiranje obnovljivih virov energije in energijsko učinkovitih elektrarn. Tako je bila zdaj skoraj vsem državam članicam odobrena dodelitev državne pomoči za njihove sheme podpore za obnovljive vire energije ter soproizvodnjo toplote in električne energije. V Flandriji na primer visokozmogljivi obrati za soproizvodnjo toplote in električne energije prejmejo certifikat v zameno za energijske

⁴⁹ Zadeva SA.46705 – Pomembni projekti skupnega evropskega interesa na področju mikroelektronike – Francija, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46705.

⁵⁰ Zadeva SA.46578 – Pomembni projekti skupnega evropskega interesa na področju mikroelektronike – Nemčija, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46578.

⁵¹ Zadeva SA.46595 – Pomembni projekti skupnega evropskega interesa na področju mikroelektronike – Italija, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46595.

⁵² Zadeva SA.46590 – Pomembni projekti skupnega evropskega interesa na področju mikroelektronike – Združeno kraljestvo, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46590.

⁵³ Glej http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6862_en.htm.

prihranke in lahko nato prodajo te certifikate na trgu, da pridobijo dodatne prihodke poleg običajne tržne cene električne energije⁵⁴.

Odobritve državne pomoči v letu 2018 na področju energije iz obnovljivih virov so temeljile na smernicah o državni pomoči za varstvo okolja in energijo iz leta 2014. Te smernice vse večjemu številu držav članic omogočajo, da spodbujajo trajnostno energijo prek konkurenčnih in tehnološko nevtrálnih razpisov ter vključujejo obnovljive vire energije na trg električne energije. S tem so se znižali stroški za potrošnike v celotnem sistemu električne energije. Na primer, rezultat prvega tehnološko nevtrálnega razpisa na Danskem, ki je bil odobren leta 2018, so bile rekordno nizke cene, pri čemer je bila podpora odobrena za projekte na področju sončne energije in vetrne energije, pridobljene na kopnem.

Poleg tega je Komisija 26. februarja 2018 odobrila⁵⁵ 70 milijonov EUR vredno shemo javno podpore za električne avtobuse in infrastrukturo za polnjenje v Nemčiji do konca leta 2021. Da bi bili javni prevozniki upravičeni do podpore, morajo zagotoviti, da njihovi električni in priključni hibridni avtobusi delujejo na električno energijo iz obnovljivih virov. Komisija je 14. novembra 2018 odobrila⁵⁶ javno podporo v višini 107 milijonov EUR za bolj zelene avtobuse v Nemčiji, z naknadnim opremljanjem dizelskih avtobusov, ki se uporabljajo za javni potniški prevoz, v približno 90 občinah, v katerih so bile mejne vrednosti emisij dušikovih oksidov leta 2016 ali 2017 presežene. Oba ukrepa sta skladna z okoljskimi cilji EU in evropsko strategijo za mobilnost z nizkimi emisijami ter njeno podporo za prehod na vozila brez emisij v mestih in za oblikovanje trga za taka vozila.

Regulacija trga električne energije ob uresničevanju energetske in podnebne cilje EU

Cilj mehanizmov za zmogljivost je zagotavljanje zanesljive oskrbe z električno energijo. Mehanizmi za zmogljivost ponudnikom zmogljivosti navadno ponujajo dodatne nagrade poleg prihodka, ki ga ustvarijo s prodajo električne energije na trgu, in sicer v zameno za vzdrževanje obstoječih zmogljivosti ali vlaganje v nove zmogljivosti, ki so potrebne za zagotovitev zanesljive oskrbe z energijo. Vendar mehanizmi za zmogljivost ne morejo nadomestiti reform trga električne energije na nacionalni in evropski ravni. Hkrati morajo države članice izvesti reforme trga za odpravo nedelovanja trga ali regulativnih pomanjkljivosti, ki slabijo spodbude za naložbe energetske operaterjev v energetske zmogljivosti v skladu s cilji Unije glede razogljičenja.

Komisija je v poročilu o sektorski preiskavi v zvezi z mehanizmi za zmogljivost⁵⁷ iz leta 2016 ugotovila, da lahko mehanizmi zmogljivosti vplivajo na proizvodno mešanico in zlasti vzajemno delujejo na instrumente, namenjene spodbujanju razogljičenja. Za spodbujanje nefosilne zmogljivosti je Komisija predlagala, naj merila za upravičenost do mehanizmov za zmogljivost ali merila za dodelitev teh mehanizmov dovoljujejo konkuriranje obnovljivih virov energije in operaterjev na strani povpraševanja skupaj z drugo zmogljivostjo. V nasprotnem primeru bi lahko mehanizmi za zmogljivost ogrozili cilje glede razogljičenja z zvišanjem cene za zanesljivo oskrbo.

⁵⁴ Glej http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-821_en.htm.

⁵⁵ Zadeva SA.48190 – Program podpore za nakup električnih avtobusov za mestni javni prevoz, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_48190.

⁵⁶ Zadeva SA.51450 – Program za naknadno opremljanje dizelskih avtobusov v lokalnem javnem prevozu, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_51450.

⁵⁷ Glej http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/capacity_mechanisms_final_report_sl.pdf.

Politični dogovor o svežnju „Čista energija za vse Evropejce“⁵⁸ je bil dosežen 18. decembra 2018. Sveženj pomeni pomemben korak k razogljčenju evropskega energetskega sistema. Prihodnji mehanizmi za zmogljivost bodo vključevali nove zgornje meje v zvezi z emisijami ogljika, ki nastajajo pri uporabi fosilnih goriv. Poleg tega se s svežnjem uvaja nova zasnova trga za ustvarjanje pravih spodbud za naložbe in omogočanje nadaljnjega razvoja obnovljivih virov energije v sektorju električne energije.

Z ukrepi državne pomoči se evropskim državljanom in podjetjem še naprej zagotavlja zanesljiva oskrba z energijo

Komisija je 7. februarja 2018⁵⁹ odobrila šest mehanizmov za zmogljivost na področju električne energije, da bi zagotovila zanesljivo oskrbo v Belgiji⁶⁰, Franciji⁶¹, Nemčiji⁶², Grčiji⁶³, Italiji⁶⁴ in na Poljskem⁶⁵. Za Grčijo je bil 30. julija 2018 odobren dodaten mehanizem za zmogljivost⁶⁶. Komisija, ki je svoje odločitve utemeljila na smernicah o državni pomoči za varstvo okolja in energijo iz leta 2014, je ugotovila, da bodo ukrepi prispevali k zagotavljanju zanesljive oskrbe, ne da bi povzročili zvišanje cen električne energije za potrošnike ali ovirali tokove električne energije preko meja EU, ter da so tako skladni s pravili EU o državni pomoči.

Odobrenih sedem mehanizmov za zmogljivost zadeva več kot polovico prebivalstva EU. Ti mehanizmi zajemajo več različnih vrst mehanizma in obravnavajo specifično potrebo v posamezni državi članici. Sedem sklepov podpira strategijo Komisije za energetske unijo za oskrbo z zanesljivo in konkurenčno energijo v Evropi.

Prek sistema EU za trgovanje z emisijami (ETS) imajo pravila o državni pomoči tudi ključno vlogo pri uresničevanju podnebnih ciljev, saj znižujejo posredne stroške trga ogljika v EU za električno najbolj intenzivne panoge. Glavno načelo ETS je, da bi morali onesnaževalci plačati za svoje emisije ogljika. Vendar zunaj EU tega načela ne uporabljajo vse države. Če bi morala podjetja zaradi stroškov ogljika preseliti dele svoje proizvodnje iz EU, bi to povzročilo povečanje svetovnih emisij ogljika. Ker proizvajalci električne energije ne prejmejo brezplačnih pravic, jih morajo kupiti, zaradi česar se zviša cena električne energije za potrošnike. V ta namen lahko države članice električno intenzivnim potrošnikom delno nadomestijo posredne stroške, ki izhajajo iz ETS.

Komisija je leta 2012 sprejela smernice, ki določajo pogoje, pod katerimi lahko države članice odobrijo tako delno nadomestilo, za katero se šteje, da pomeni državno pomoč za obdobje trgovanja 2012–2020. Svet in Parlament sta 14. marca 2018 sprejela revidirano direktivo o ETS za obdobje 2021–2030. V njej je poudarjeno, da bi si morale države članice prizadevati, da nadomestilo omejijo na 25 % prihodkov, ki jih ustvarijo s trgovanjem z emisijami. Zato je

⁵⁸ Glej <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/clean-energy-all-europeans>.

⁵⁹ Glej http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-682_en.htm.

⁶⁰ Zadeva SA.48648 – Belgijska strateška rezerva, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_48648.

⁶¹ Zadeva SA.48490 – Poseben razpis na podlagi povpraševanja v Franciji, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_48490.

⁶² Zadeva SA.45852 – Nemška rezervna zmogljivost, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_45852.

⁶³ Zadeva SA.48780 – Podaljšanje grške sheme prekinljivosti, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_48780.

⁶⁴ Zadeva SA.42011 – Italijanski mehanizem za zmogljivost, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_42011.

⁶⁵ Zadeva SA.46100 – Načrtovani poljski mehanizem za zmogljivost, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46100.

⁶⁶ http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/state_aid_to_secure_electricity_supply_en.html.

Komisija 20. decembra 2018 začela postopek revizije smernic o državni pomoči v okviru ETS.

Podpiranje odprtega in povezanega trga plina in električne energije

Da bi EU dosegla svoje cilje iz Pariškega sporazuma⁶⁷, mora povečati delež energije iz obnovljivih virov v svoji mešanici energijskih virov, na primer delež vetrne in sončne energije, ter hkrati zagotavljati plin po konkurenčnih cenah kot prožno rezervno zmogljivost. Učinkovita konkurenca na evropskih trgih plina je odvisna ne le od izvajanja pravil EU o konkurenci, ampak tudi od naložb v diverzifikacijo oskrbe s plinom, dobro ciljno usmerjene evropske in nacionalne energetske zakonodaje ter njenega ustreznega izvajanja. Vse navedeno je vključeno v evropsko energetske unijo, ki je ključna prednostna naloga Komisije.

Komisija je v letu 2018 še naprej spodbujala razvoj odprtega in konkurenčnega trga energije v korist potrošnikov ter v skladu s cilji energetske unije.

Komisija je 24. maja 2018 sprejela sklep⁶⁸ o odpravi ovir, ki jih je ustvarilo podjetje Gazprom in ki so vplivale na prosti pretok plina v srednji in vzhodni Evropi, ter naložitvi sklopa obveznosti navedenemu podjetju za njegovo prihodnje ravnanje.

Sklep o podjetju Gazprom: omogočanje prostega pretoka plina po konkurenčnih cenah

Gazprom je prevladujoči dobavitelj plina v več državah srednje in vzhodne Evrope. Komisija je aprila 2015 izrazila zaskrbljenost, da Gazprom krši protimonopolna pravila EU z izvajanjem splošne strategije za razdelitev trgov plina vzdolž nacionalnih meja v osmih državah članicah: v Bolgariji, na Češkem, v Estoniji, na Madžarskem, v Latviji, Litvi, na Poljskem in Slovaškem. Ta strategija je Gazpromu omogočala zaračunavanje višjih cen plina v petih od teh držav članic (v Bolgariji, Estoniji, Latviji, Litvi in na Poljskem).

⁶⁷ Glej https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030_sl.

⁶⁸ Zadeva AT.39816 – Dobava plina odjemalcem v srednji in vzhodni Evropi, sklep Komisije z dne 24. maja 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/case_details.cfm?proc_code=1_39816.

Da bi Gazprom odpravil pomisleke Komisije v zvezi s konkurenco, mora izpolnjevati sklop obveznosti, ki so namenjene zagotavljanju prostega pretoka plina po konkurenčnih cenah v srednji in vzhodni Evropi. Te obveznosti bodo zanj veljale osem let. V njih so upoštevane povratne informacije deležnikov v tržnem preizkusu, ki ga je Komisija začela marca 2017.

Natančneje, obveznosti podjetja Gazprom sestavljajo štiri deli. Prvič, za njegove stranke ne velja več prepoved nadaljnje čezmejne prodaje kupljenega plina. Drugič, omogočena jim je večja prožnost glede izbire kraja, kamor jim Gazprom dobavlja plin (nekateri deli srednje in vzhodne Evrope, in sicer baltske države in Bolgarija, so zaradi neobstoja povezovalnih plinovodov še vedno izolirani od ostalih držav članic). Tretjič, potrošniki prejmejo učinkovito orodje, da se prepričajo, ali je njihova cena plina na ravni cene na konkurenčnih trgih plina v zahodni Evropi, zlasti na vozliščih utekočinjenega plina. Četrto, Gazprom ne more uveljavljati morebitnih prednosti v zvezi z infrastrukturo za prenos plina.

Te obveznosti skupaj odpravljajo pomisleke Komisije v zvezi s konkurenco in prispevajo k doseganju njenih ciljev, tj. omogočanje prostega pretoka plina v srednji in vzhodni Evropi po konkurenčnih cenah. Komisija je sklenila, da bodo te obveznosti (tako imenovane „zaveze“) za Gazprom postale pravno zavezujoče, kar pomeni, da mu lahko Komisija ob kršitvi katere koli od teh obveznosti naloži globo v višini do 10 % njegovega prometa na svetovni ravni.

Komisija je 21. junija 2018 začela uradno preiskavo⁶⁹, da bi ocenila, ali sporazumi o dobavi med podjetji Qatar Petroleum, ki izvažajo utekočinjeni zemeljski plin (UZP), in evropskimi uvozniki ovirajo prosti pretok plina v Evropskem gospodarskem prostoru, kar bi pomenilo kršitev protimonopolnih pravil EU. Qatar Petroleum je največji izvoznik UZP na svetu in v Evropo; predstavlja približno 40 % celotnega uvoza UZP v EU, v nekaterih državah članicah pa še precej večje deleže uvoza. Komisija bo nadalje preiskala, ali dolgoročni sporazumi podjetja Qatar Petroleum (ki običajno trajajo 20 ali 25 let) za dobavo UZP v EGP vsebujejo ozemeljske omejitve in s tem segmentirajo notranji trg plina v EU.

Komisija je 7. decembra 2018 sprejela sklep, s katerim so zaveze nemškega operaterja omrežja TenneT⁷⁰ postale pravno zavezujoče, da bi se bistveno povečali čezmejni tokovi električne energije med Dansko in Nemčijo. TenneT bo zagotovil, da bo določena zjamčena zmogljivost vedno na voljo, kar bo večjemu številu proizvajalcev električne energije omogočalo dostop do nemškega veleprodajnega trga. To je povsem v skladu s ciljem Komisije za konkurenčnejši in bolj povezan evropski trg energije ter olajšanje prehoda Unije na čistejša, obnovljive vire energije v korist potrošnikom.

Komisija je 17. decembra 2018 naložila globo⁷¹ podjetju Bulgarian Energy Holding (BEH), njegovemu odvisnemu podjetju – dobavitelju plina Bulgargaz, in njegovemu odvisnemu podjetju Bulgartransgazits, ki je zagotavljalo infrastrukturo (skupina BEH), v višini 77 milijonov EUR, ker so konkurentom blokirali dostop do ključne plinske infrastrukture v Bolgariji, s čimer so kršili protimonopolna pravila EU.

⁶⁹ Zadeva AT.40416 – Dobava UZP v Evropo, na voljo na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40416.

⁷⁰ Zadeva AT.40461 – Povezovalni daljnovod med Dansko in Nemčijo, sklep Komisije z dne 7. december 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40461.

⁷¹ Zadeva AT.39849 – BEH plin, sklep Komisije z dne 17. decembra 2018, na voljo na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39849.

Poleg tega Komisija nadaljuje preiskavo romunskega operaterja prenosnega omrežja Transgaz⁷² zaradi morebitnih omejitev pri izvozu plina.

5. Varstvo konkurence na enotnem trgu

Uspešna globalna podjetja so pogosto rezultat organske rasti na konkurenčnih domačih trgih zaradi poslovnega znanja in inovativnosti podjetij. Vendar lahko podjetja v nekaterih primerih ugotovijo, da jim lahko združitve pomagajo pridobiti velikost in moč, ki sta potrebni za učinkovitejše konkuriranje v Evropi in zunaj nje. Morda pričakujejo, da bodo z združitvami povežala dopolnjujoče se portfelje, zagotovila učinkovitost obsega ali si olajšala vstop na nove trge ali območja. Če se te koristi uresničijo, lahko prinesejo koristi tudi za njihove potrošnike. Nadzor EU nad združitvami omogoča podjetjem, da se širijo s prevzemanjem drugih podjetij, hkrati pa ohranja izbiro, kakovost, inovacije in konkurenčne cene za državljane in podjetja v EU.

Ključne združitve v agrokemijskem sektorju

Semena in pesticidi so bistveni za kmete in na koncu za potrošnike. Komisija zagotavlja učinkovito konkurenco v tem sektorju, tako da imajo kmetje dostop do inovativnih izdelkov, boljše kakovosti in konkurenčnih cen. Komisija je pri ocenjevanju nedavnih združitev na tem zgoščenem trgu, in sicer združitev podjetij Dow in DuPont⁷³ ter Syngenta in ChemChina⁷⁴, ocenila njun vpliv na vse vidike konkurence, vključno s stroški za kmete in inovacijami. Oba sklepa sta bila sprejeta po poglobljenem pregledu predlaganih transakcij.

Komisija je 21. marca 2018 po poglobljenem pregledu pogojno odobrila načrte podjetja Bayer za nakup podjetja Monsanto⁷⁵ v skladu z uredbo EU o združitvah. Pogoj za združitev je bila odprodaja obsežnega svežnja dejavnosti in sredstev v vrednosti več kot 6 milijard EUR, s katero se odpravljajo prekrivanja strani na trgih semen, pesticidov in digitalnega kmetijstva.

Pogojna odobritev združitve podjetij Bayer in Monsanto: ohranjanje konkurence in inovacij na agrokemijskem trgu

Bayer (Nemčija) in Monsanto (ZDA) sta pomembna akterja v industriji semen in pesticidov. Monsanto je največji dobavitelj semen na svetu; večino prodaje ustvari v ZDA in Latinski Ameriki (v Evropi proda manj kot 10 % proizvodov). Bayer je drugi največji dobavitelj pesticidov na svetu; približno 30 % proizvodov proda v Evropi. Je tudi pomemben dobavitelj semen za številne kmetijske rastline, dejaven na svetovni ravni.

Komisija je v okviru temeljite preiskave ocenila več kot 2 000 različnih proizvodnih trgov in pregledala 2,7 milijona notranjih dokumentov. V preiskavi trga so bili zlasti opredeljeni pomisleki v zvezi s konkurenco na trgih pesticidov, semen in njihovih lastnosti ter digitalnega kmetijstva.

Za odpravo opredeljenih pomislekov v zvezi s konkurenco je Komisija v sklepu z dne 21. marca 2018 izrecno zahtevala, naj podjetje Bayer primernemu kupcu proda ustrezne dejavnosti in sredstva v vrednosti 6 milijard EUR, vključno z raziskavami in razvojem. Komisija je sklenila, da odprodajni sveženj omogoča primernemu konkurentu, da trajnostno nadomesti konkurenčno omejitev podjetja

⁷² Zadeva AT.40335 – Romunski povezovalni plinovodi, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40335.

⁷³ Zadeva M.7932, Dow/DuPont, sklep Komisije z dne 27. marca 2017, na voljo na naslovu http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7932.

⁷⁴ Zadeva M.7962, ChemChina/Syngenta, sklep Komisije z dne 5. aprila 2017, na voljo na naslovu http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7962.

⁷⁵ Zadeva M.8084 – Bayer/Monsanto, sklep Komisije z dne 21. marca 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8084.

Bayer na upoštevnih trgih in še naprej skrbi za inovacije v korist vseh Evropejcev, tako potrošnikov kot kmetov, in okolja.

Komisija je 30. aprila 2018 v skladu z uredbo EU o združitvah podjetju BASF pogojno odobrila prevzem nekaterih delov dejavnosti podjetja Bayer „Crop Science“⁷⁶ v zvezi z zavezami glede odprodaje v okviru združitve podjetij Bayer in Monsanto.

Z zagotovitvijo, da število svetovnih akterjev, ki si aktivno konkurirajo na teh zgoščenih trgih, ostane enako, sklep Komisije o združitvi podjetij Bayer in Monsanto zagotavlja nadaljevanje učinkovite konkurence in inovacij na trgih semen in njihovih lastnosti, pesticidov in digitalnega kmetijstva ter za kmete tako široko izbiro, kot je bila prej, kar zadeva dobavitelje semen in pesticidov na teh trgih.

S to transakcijo je bilo ustvarjeno največje svetovno integrirano podjetje za proizvodnjo semen in pesticidov.

Glede na svetovni obseg dejavnosti podjetij Bayer in Monsanto je Komisija v tej zadevi tesno sodelovala s številnimi organi, pristojnimi za konkurenco, zlasti z ministrstvom za pravosodje v Združenih državah Amerike ter protimonopolnimi organi v Avstraliji, Braziliji, Kanadi, Indiji, na Kitajskem in v Južni Afriki.

V zvezi s semeni in pesticidi obstajajo dodatni pomembni pomisleki, ki presegajo politiko konkurence, vključno z varstvom potrošnikov, varnostjo hrane ter zagotavljanjem najvišjih okoljskih in podnebnih standardov. Obstoječi nacionalni in evropski regulativni standardi za te zadeve bodo po teh združitvah ostali enako strogi kot prej in se bodo še naprej uporabljali.

Ohranjanje učinkovite konkurence na evropskih trgih jekla

Jeklo je ključna vhodna surovina za številne evropske industrije in proizvode; evropski sektor jekla v več kot 500 proizvodnih obratih v 23 državah članicah zaposluje približno 360 000 ljudi.

Komisija je 7. maja 2018 po poglobljenem pregledu podjetju ArcelorMittal⁷⁷, največjemu proizvajalcu ploščatih izdelkov iz ogljikovega jekla v Evropi in svetu, odobrila prevzem podjetja Ilva. Sklep Komisije je pogojen z odprodajo obsežnega svežnja sredstev ohranitev učinkovite konkurence na evropskih trgih jekla v korist potrošnikov in podjetij.

Pogojna odobritev Komisije podjetju ArcelorMittal za prevzem podjetja Ilva

Podjetje ArcelorMittal s sedežem v Luksemburgu nadzoruje razvejano proizvodno mrežo v Evropskem gospodarskem prostoru, medtem ko ima podjetje Ilva glavna proizvodna sredstva v Italiji, vključno z jeklarno v Tarantu, ki je največja evropska integrirana tovarna ploščatih izdelkov iz ogljikovega jekla, ki deluje na enem mestu. Ko je podjetje ArcelorMittal prevzelo podjetje Ilva, je bil ustvarjen daleč največji proizvajalec jekla v Evropi.

Komisija je v okviru temeljite preiskave pregledala več kot 800 000 notranjih dokumentov in upoštevala povratne informacije več kot 200 strank, ki so dejavne v različnih sektorjih, kot so gradbeništvo, proizvodnja avtomobilov, gospodinjiski aparati in cevi. Te stranke se zanašajo na konkurenčne cene jekla, da lahko konkurirajo uvoženim proizvodom na enotnem trgu in svetovnih trgih.

⁷⁶ Zadeva M.8851 – Odprodaja dejavnosti BASF/Bayer, sklep Komisije z dne 30. aprila 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8851.

⁷⁷ Zadeva M.8444 – ArcelorMittal/Ilva, sklep Komisije z dne 7. maja 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8444.

Podjetje ArcelorMittal je za odpravo pomislekov Komisije v zvezi s konkurenco glede proizvodov iz vroče valjanega, hladno valjanega in galvaniziranega ploščatega ogljikovega jekla predlagalo prodajo več jeklarn po Evropi enemu ali več kupcem, ki dolgoročno konkurirajo podjetju ArcelorMittal.

Komisija je sklenila, da predlagana transakcija, kakor je bila spremenjena zavezami, zagotavlja ohranjanje konkurence na evropskih trgih jekla in ne zvišuje cen, kar je v interesu evropske predelovalne industrije in potrošnikov. Sklep je pogojen s polnim izpolnjevanjem zavez.

Nadzor nad združitvami gre torej z roko v roki z odločnim ukrepanjem EU za zaščito jeklarske industrije EU pred nepoštenimi izkrivljanji trgovine s strani tretjih držav. Komisija upošteva pomisleke evropske jeklarske industrije, pa tudi številnih evropskih podjetij, ki so odvisna od jekla kot vhodne surovine. Trenutno so vzpostavljeni različni ukrepi trgovinske zaščite za uvoz proizvodov iz jekla in železa, tudi iz Kitajske, Rusije, Indije in več drugih držav. Poleg tega poteka več preiskav trgovinske zaščite za proizvode iz jekla. Komisija sodeluje tudi v svetovnem forumu o presežni zmogljivosti proizvodnje jekla, da bi odpravila temeljne vzroke svetovne presežne zmogljivosti v jeklarstvu za razvoj konkretnih rešitev politike.

Prodaja sredstev podjetja Ilva podjetju ArcelorMittal bi morala prav tako prispevati k pospešitvi nujnih del za čiščenje okolja v provinci Taranto. Bistveno delo, povezano z odpravljanjem onesnaženosti, bi se moralo nadaljevati brez zamud⁷⁸, da bi se zavarovali zdravje sosednjega prebivalstva in okolje, kot je bilo v obdobju 2016–2017 dogovorjeno z italijanskimi organi.

V ločeni preiskavi v skladu s pravili o državni pomoči je Komisija 21. decembra 2017⁷⁹ sklenila, da sta posojili, ki ju je Italija leta 2015 dodelila za podporo podjetju Ilva, vključevali nezakonito in nezdružljivo državno pomoč. Komisija je od Italije zahtevala, naj od podjetja Ilva doseže vračilo neupravičene koristi v višini približno 84 milijonov EUR.

Temeljita preiskava Komisije v zvezi s predlaganim prevzemom podjetja Alstom s strani podjetja Siemens

Vlaki in oprema za signalizacijo, ki jih usmerja, so bistveni za prevoz v Evropi. Evropska komisija je 13. julija 2018 začela temeljito preiskavo⁸⁰, da bi ocenila predlagani prevzem podjetja Alstom s strani podjetja Siemens v skladu z uredbo EU o združitvah.

Podjetji Siemens (Nemčija) in Alstom (Francija) sta vodilni v svetu na področju železniškega prevoza; s predlaganim poslom bi se združila dva največja dobavitelja tirnih vozil in signalizacijskih sistemov v EGP, in to ne le v smislu velikosti združenih dejavnosti, ampak tudi v smislu njune geografske razsežnosti.

Pomisleki Komisije so se nanašali na možnost zmanjšane konkurence na trgih, na katerih bi bil združen subjekt dejaven, zlasti na področju dobave več vrst vlakov (tirnih vozil) in signalizacijskih sistemov prevoznikom v železniškem prometu. To bi lahko privedlo do višjih cen, manjše izbire dobaviteljev in inovativnih proizvodov v škodo prevoznikov v železniškem prometu, upravljavcev infrastrukture in na koncu več milijonov Evropejcev in Evropejk, ki vsak dan uporabljajo železniški prevoz za delo ali prosti čas. Komisiji se je zdelo malo

⁷⁸ Komisija od leta 2013 vodi postopke za ugotavljanje kršitev zoper Italijo, ker ni zagotovila, da bi podjetje Ilva izpolnjevalo zahteve iz zakonodaje EU o okoljskih standardih.

⁷⁹ Zadeva SA.38613 – Pomoč podjetju Ilva, sklep Komisije z dne 21. decembra 2017, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38613.

⁸⁰ Zadeva M.8677 – Siemens/Alstom, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8677.

verjetno, da bi na trge tirnih vozil in signalizacijskih sistemov v EGP v bližnji prihodnosti vstopili novi konkurenti, vključno zlasti z morebitnimi kitajskimi dobavitelji.

Komisija je izvedla temeljito preiskavo učinkov transakcije, da bi ugotovila, ali so njeni pomisleki v zvezi s konkurenco potrjeni. Menila je, da bi združitev škodila konkurenci na trgih sistemov železniške signalizacije in zelo hitrih vlakov. Strani nista ponudili zadostnih popravilnih ukrepov za odpravo teh pomislekov. Komisija je 6. februarja 2019 na podlagi Uredbe o združitvah prepovedala prevzem podjetja Alstom, ki ga je predlagalo podjetje Siemens⁸¹.

Spodbujanje konkurenčnega trga prevoznih storitev

Konkurenčen in učinkovit prevozni sektor je bistven za dobro delujoč enotni trg, strategijo trajnostne rasti in odprto gospodarstvo, povezano s svetovnimi trgi.

Zelo močna rast zračnega prometa se je v letu 2018 nadaljevala, delno zaradi koristi ostre konkurence med letalskimi prevozniki in letališči. Ohranjanje učinkovite konkurence v tem sektorju je bilo še naprej prednostna naloga. Kar zadeva letališča, je Komisija sprejela sklep, v katerem je ugotovila, da 20-letno podaljšanje koncesije za mednarodno letališče Eleftherios Venizelos v Atenah ne pomeni državne pomoči.⁸² Ta sklep je bil sprejet šele, ko se je prvotna koncesnina v višini 484 milijonov EUR, ki je temeljila na finančnih in poslovnih parametrih, ki niso bili skladni s tržnimi razmerami, zvišala na 1 115 milijonov EUR. Komisija je ob upoštevanju te zvišane cene ugotovila, da podaljšana koncesija ne vključuje državne pomoči, saj bo podjetje Athens International Airport S.A. plačalo ustrezno tržno pristojbino za nadaljnje upravljanje mednarodnega letališča Eleftherios Venizelos v Atenah.

Komisija je novembra 2018 začela postopek v skladu s členom 101 PDEU zoper podjetji Amadeus⁸³ in Sabre⁸⁴, tj. vodilna svetovna dobavitelja računalniških sistemov rezervacij. Preiskava se osredotoča na možne omejitve konkurence na trgu storitev distribucije letalskih vozovnic. Komisijo skrbi, da bi lahko take omejitve ustvarile ovire za inovacije in zvišale stroške distribucije vozovnic ter končno cene vozovnic za potnike.

Kar zadeva sektor letalskih prevoznikov, so sklepi Komisije o združitvah v okviru stečaja letalskega prevoznika Air Berlin omogočili, da so močni konkurenti pravočasno pridobili sredstva tega prevoznika, s čimer se bo ne le ohranila, ampak še izboljšala konkurenca na različnih letališčih v Nemčiji in Avstriji v korist številnih evropskih potnikov, ki letijo s teh letališč in nanje⁸⁵. Da bi preprečila neupravičena izkrivljanja konkurence zaradi dodelitve državne pomoči letalskim prevoznikom v gospodarskih težavah, je Komisija začela tudi uradno preiskavo premostitvenega posojila v višini 900 milijonov EUR, ki ga je letalskemu prevozniku Alitalia leta 2017 dodelila Italija⁸⁶.

⁸¹ Glej http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-881_en.htm.

⁸² Glej http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6785_en.htm.

⁸³ Zadeva AT.40617 – Distribucija letalskih vozovnic (Amadeus), na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40617.

⁸⁴ Zadeva AT.40618 – Distribucija letalskih vozovnic (Sabre), na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40618.

⁸⁵ Glej http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5244_en.htm, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5402_en.htm in http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4494_en.htm.

⁸⁶ Glej http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3501_en.htm.

6. Okrepitev odpornosti finančnega sektorja v okviru bančne unije

Zaradi splošne stabilizacije finančnega sektorja in postopnega uvajanja regulativnega okvira bančne unije se je zmanjšalo število posredovanj iz javnega proračuna in s tem število novih primerov državne pomoči v tem sektorju. Poleg tega je lahko Komisija zaključila spremljanje dodatnih desetih bank, kar zadeva obveznosti, ki izhajajo iz zavez in so rezultat preteklih sklepov o državni pomoči, ter zaključila številne dolgotrajne zadeve iz preteklosti.

V Nemčiji je Komisija leta 2018 odobrila privatizacijo banke HSH Nordbank brez pomoči na podlagi odprtega in konkurenčnega postopka, po katerem je bila banka prodana po pozitivni ceni in ki je vključeval prestrukturiranje za vzpostavitev dolgoročno uspešnega poslovanja banke⁸⁷. Slovenska država je v skladu s sklopom revidiranih zavez, ki jih je Komisija odobrila leta 2018, prodala svoj 65-odstotni delež v skupini NLB⁸⁸. Ta prodaja je bila ključni element ocene Komisije glede poslovne vzdržnosti iz sklepa o državni pomoči za NLB iz leta 2013. Komisija še naprej spremlja, ali Slovenija izpolnjuje preostale zaveze.

Kljub krepitvi odpornosti bančnega sektorja EU se deli finančnega sektorja še vedno spopadajo z nekaterimi težavami iz preteklosti, iz obdobja pred vzpostavitvijo okvira bančne unije, zlasti s še vedno visoko ravno nedonosnih posojil v nekaterih državah članicah. Pri obravnavanju teh vprašanj ima še naprej osrednjo vlogo nadzor Komisije nad državno pomočjo v finančnem sektorju.

Komisija je leta 2018 odobrila pomoč za likvidacijo za prodajo druge največje ciprske banke Cyprus Cooperative Bank in prenehanje preostalega dela subjekta⁸⁹. To je banki, ki je v preteklosti že dvakrat prejela državno podporo, omogočilo urejen izstop s trga, poleg tega pa je omogočilo izločitev skoraj 30 % ciprskih nedonosnih posojil iz domačega bančnega sistema. Na Cipru je Komisija odobrila tudi program ESTIA, da bi podprla zasebna gospodinjstva in mikropodjetja v težavah pri odplačevanju hipotekarnih posojil in tveganjem izgube primarnega prebivališča⁹⁰.

V Italiji deluje jamstvena shema italijanske države za olajšanje listinjenja nedonosnih posojil (GASC), ki je bila prvotno odobrena februarja 2016 in pozneje podaljšana do začetka marca 2019⁹¹. V okviru te sheme bodo lahko italijanske banke še naprej financirale odsvojitve izbranih nedonosnih posojil z uporabo državnega poročstva, dodeljenega pod tržnimi pogoji. Shema GACS je pomembno prispevala k izločitvi nedonosnih posojil iz italijanskega bančnega sistema: 17 različnih odsvojitve slabih posojil, podprtih v okviru sheme GACS, v obdobju od začetka veljavnosti sheme do sredine novembra 2018 je predstavljalo približno 60 % skupnega neto zmanjšanja nedonosnih posojil v Italiji v navedenem obdobju (približno 51 milijard EUR v bruto nedonosnih posojilih).

⁸⁷ Zadeva SA.52288 – Nemčija, sklep Komisije z dne 26. novembra 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_52288.

⁸⁸ Zadeva SA.33229 – Slovenija, sklep Komisije z dne 10. avgusta 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_33229.

⁸⁹ Zadeva SA.35334 – Ciper, sklepa Komisije z dne 19. junija 2018 in 28. avgusta 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_35334.

⁹⁰ Zadeva SA.49554 – Ciper, sklep Komisije z dne 3. decembra 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/276985/276985_2032224_96_2.pdf.

⁹¹ Zadeva SA.51026(2018/N) – Italija, sklep Komisije z dne 31. avgusta 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_51026.

7. Zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev na področju obdavčitve

Zaupanje v enotni trg EU je odvisno od ustvarjanja enakih konkurenčnih pogojev za podjetja, da si med seboj konkurirajo na podlagi uspešnosti, tudi kar zadeva obdavčitev. Država članica na primer ne more multinacionalnim skupinam zagotavljati davčnih ugodnosti, ki niso na voljo drugim podjetjem (pogosto lokalnim), saj bi to resno izkrivljalo konkurenco.

Komisija nadaljuje boj proti selektivnim davčnim ugodnostim

Komisija je 20. junija 2018 sklenila, da je Luksemburg skupini Engie⁹², tj. dobavitelju plina in električne energije, zagotovil davčno obravnavo, ki je bila nezakonita, kar zadeva postopke EU glede državne pomoči, in nezdržljiva s pravili EU o državni pomoči. Zato je moral Luksemburg od skupine Engie doseči vračilo več kot 120 milijonov EUR.

Odprava selektivnih davčnih ugodnosti: sklep v zvezi s skupino Engie

Komisija je po temeljiti preiskavi, ki se je začela septembra 2016, sklenila, da sta dva sklopa davčnih stališč, ki jih je izdal Luksemburg, približno desetletje umetno zniževala davčno obremenitev skupine Engie v Luksemburgu, ne da bi za to obstajala kakršna koli veljavna utemeljitev.

V letih 2008 oziroma 2010 je skupina Engie uvedla dve kompleksni strukturi financiranja znotraj skupine za dve podjetji v skupini Engie v Luksemburgu, tj. , Engie LNG Supply in Engie Treasury Management. Strukturi sta vključevali tristranski posel med podjetjem Engie LNG Supply oziroma podjetjem Engie Treasury Management ter dvema drugima podjetjema iz skupine Engie v Luksemburgu.

Preiskava Komisije je pokazala, da so davčna stališča, ki jih je izdal Luksemburg, odobrila neskladno obravnavo istega posla, tj. kot dolg in kot kapital, kar ni bilo v skladu z gospodarsko realnostjo, saj je umetno zmanjšalo davčno obremenitev podjetja. Zato je skupina Engie približno desetletje plačevala 0,3-odstotno dejansko stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb na nekatere dobičke v Luksemburgu.

Na tej podlagi je Komisija sklenila, da je bila z davčnim stališčem skupini Engie dodeljena selektivna gospodarska prednost. Natančneje, davčna stališča so skupini Engie omogočila, da se je izognila plačilu kakršnega koli davka na 99 % dobička, ki sta ga v Luksemburgu ustvarili podjetji Engie LNG Supply in Engie Treasury Management. Skupina Engie je morala Luksemburgu vrniti več kot 120 milijonov EUR neplačanih davkov.

⁹² Zadeva SA.44888 – Pomoč skupini Engie, sklep Komisije z dne 20. junija 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44888.

Državna pomoč: Komisija je ugotovila, da je Luksemburg podjetju **Engie** (prej **GDF Suez**) zagotovil nezakonite davčne ugodnosti

Komisija je pozdravila zakonodajne ukrepe, ki jih je sprejela luksemburška vlada za spremembo svoje davčne zakonodaje in uskladitev ustreznih določb s projektom OECD za preprečevanje erozije davčne osnove in preusmerjanja dobička⁹³. Med njimi je tudi sprememba luksemburške zakonodaje o davku od dohodkov pravnih oseb za preprečevanje neobdavčitve dobička, ki nastane v okviru pretvorbe posojil v delnice. Vendar pa sprememba ne zadeva tristranskih poslov, kot so tisti, ki jih je izvedla skupina Engie.

Pravila EU o državni pomoči preprečujejo državam članicam, da bi zagotavljale neupravičene davčne ugodnosti le izbranim podjetjem. Države članice ne smejo delati razlik med podjetji v enakem pravnem in dejanskem položaju ob upoštevanju cilja iste nacionalne zakonodaje. Taka diskriminacija izkrivlja konkurenco in je v skladu s pravili o državni pomoči nezakonita. Poleg tega pravila o državni pomoči določajo, da je treba nezakonito in nezdružljivo državno pomoč vrniti, da se odpravi izkrivljanje konkurence, ki je posledica pomoči. V skladu s pravili o državni pomoči se globe ne naložijo, z vračilom pa se zadevno podjetje ne kaznuje, ampak se enostavno znova vzpostavi enaka obravnava glede na druga podjetja.

Komisija je 19. septembra 2018 sklenila, da neobdavčitev nekaterih dobičkov podjetja McDonald's v Luksemburgu⁹⁴ ni privedla do nezakonite državne pomoči. Ta obravnava, ki je bila skladna z nacionalno davčno zakonodajo ter pogodbo med Luksemburgom in ZDA o izogibanju dvojnega obdavčenja, ni zagotovila selektivne prednosti v korist podjetja McDonald's, ampak je bila posledica neusklajenosti davčnih zakonodaj Luksemburga in ZDA. Zato je Komisija sklenila, da Luksemburg ni kršil pravil EU o državni pomoči.

Z zgoraj navedenimi spremembami davčne zakonodaje zaradi njene uskladitve s projektom OECD za preprečevanje erozije davčne osnove in preusmerjanja dobička je Luksemburg v davčni zakonodaji zaostрил merila za opredelitev stalne poslovne enote. V skladu z novimi določbami, ki so začele veljati 1. januarja 2019, lahko Luksemburg pod nekaterimi pogoji od

⁹³ Glej <http://www.oecd.org/tax/beps/>.

⁹⁴ Zadeva SA.38945 – Domnevena pomoč podjetju Mc Donald's – Luksemburg, sklep Komisije z dne 19. septembra 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38945.

podjetij, ki trdijo, da so davčni zavezanci v tujini, zahteva potrdilo, da dejansko plačujejo davek v drugi državi.

Poleg tega je Komisija 19. decembra 2018 sklenila, da je Gibraltar⁹⁵ dodelil nezakonite davčne ugodnosti multinacionalnim družbam z ureditvijo oprostitve plačila davka od dohodkov pravnih oseb za obresti in licenčnine v obdobju 2011–2013 ter s petimi posameznimi davčnimi stališči, s katerimi so bile zagotovljene selektivne davčne ugodnosti za nekatere prihodke nizozemskih komanditnih družb. Upravičenci morajo Gibraltarju vrniti neplačane davke v višini približno 100 milijonov EUR.

Gibraltar je med preiskavo Komisije spremenil svoje davčne predpise, da bi izboljšal postopek izdajanja davčnih stališč, okrepil pravila o oblikovanju transfernih cen, izboljšal izpolnjevanje obveznosti davkoplačevalcev (npr. izpolnjevanje letnih davčnih napovedi, navajanje smiselnih informacij v zahtevkih za izdajo stališča) in izboljšal preglednost izvajanja teritorialnega sistema obdavčitve. Komisija je pozdravila ta izboljšana pravila, ki so začela veljati oktobra 2018.

Komisija nadaljuje preiskave v zvezi z davčnimi stališči, ki jih je Nizozemska izdala v korist podjetja Inter IKEA⁹⁶, in davčno shemo za multinacionalne družbe v Združenem kraljestvu⁹⁷.

Preiskave Komisije v zvezi s posameznimi davčnimi stališči v državah članicah so se izkazale za učinkovite

Davčna stališča kot taka v skladu s pravili EU o državni pomoči niso problematična, če zgolj potrjujejo, da so davčne ureditve med podjetji iz iste skupine skladne z ustrezno davčno zakonodajo. Davčna stališča, ki zagotavljajo selektivno davčno ugodnost določenim podjetjem, pa lahko izkrivljajo konkurenco na enotnem trgu EU in s tem kršijo pravila EU o državni pomoči.

Države članice so dosegle velik napredek pri izvajanju sklepov Komisije za vračilo neplačanih davkov, ki jih je Komisija sprejela preteklo leto, kar dejansko preprečuje podjetjem, da bi imela še naprej korist od nezakonitih ugodnosti. Luksemburg je maja 2018 zaključil pridobitev vračila več kot 260 milijonov EUR od podjetja Amazon in obresti v višini 21 milijonov EUR. Oktobra 2018 je tudi od skupine Engie prejel vračilo več kot 120 milijonov EUR in 1 milijon EUR obresti. V istem mesecu je Irska prejela vračilo celotne nezakonite in nezdržljive pomoči od podjetja Apple, tj. znesek v višini 13,1 milijarde EUR in približno 1,2 milijarde EUR obresti. Za vse te zadeve je denar na depozitnem računu, dokler ne bo znan rezultat pritožbe zoper sklep Komisije, ki poteka pred sodišči EU.

8. Združevanje moči pri spodbujanju svetovne kulture na področju konkurence

Ker se svetovni trgi še naprej povezujejo in ker se vse več podjetij zanaša na globalne verige vrednosti, morajo organi, pristojni za konkurenco, bolj kot kdaj koli prej okrepiti svoje sodelovanje ter se dogovoriti o skupnih standardih in postopkih. Učinkovito izvajanje pravil konkurence je dejansko vse bolj odvisno od sodelovanja z drugimi organi izvajanja. Če

⁹⁵ Zadeva SA.34914 – Združeno kraljestvo – ureditev obdavčitve dohodkov pravnih oseb v Gibraltarju (ITA 2010), sklep Komisije z dne 19. decembra 2018, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_34914.

⁹⁶ Zadeva SA.46470 – Morebitna pomoč podjetju IKEA – NL, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46470.

⁹⁷ Zadeva SA.44896 – Možna shema državne pomoči v zvezi z izjemo pri financiranju skupine CFC v Združenem kraljestvu, na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44896.

poslovne prakse podjetja škodijo konkurenci v različnih državah in na različnih celinah, se lahko pravični in enaki tržni pogoji ponovno vzpostavijo le, če organi izvajanja delujejo kot ekipa.

Komisija je na področju konkurence v ospredju mednarodnega sodelovanja na večstranski in dvostranski ravni. Leta 2001 je bila med ustanovnimi članicami Mednarodne mreže za konkurenco (ICN), ki ima zdaj več kot 130 članov. Dejavnost je tudi v vseh mednarodnih forumih, namenjenih konkurenci, vključno z OECD, UNCTAD, STO in Svetovno banko⁹⁸.

Komisija si na dvostranski ravni prizadeva spodbujati enake mednarodne konkurenčne pogoje, tudi z določbami o konkurenci in državni pomoči v svojih sporazumih o prosti trgovini in pridružitvi. Leta 2018 je nadaljevala pogajanja s Čilom, Mehiko, Mercosurjem, Azerbajdžanom, Tunizijo, Indonezijo, Andoro, Monakom in San Marinom ter začela pogajanja z Avstralijo, Novo Zelandijo, Kirgizistanom in Uzbekistanom. Ob koncu leta 2018 so se pogajalci Evropske unije in Švice dogovorili o besedilu institucionalnega okvirnega sporazuma, ki vključuje tudi pravila o državni pomoči. Poleg tega je Komisija na podlagi sporazumov ali memorandumov o soglasju vključena v različne dejavnosti sodelovanja z organi, pristojnimi za konkurenco, v številnih tretjih državah. Junija 2018 je podpisala upravni dogovor z Mehiko.

Leta 2018 se je sodelovanje GD za konkurenco na področju politike konkurence in v zadevah, vključno z dialogom o nadzoru nad državno pomočjo, nadaljevalo s kitajsko državno upravo za urejanje trgov (SAMR), ki je bila kot rezultat reorganizacije kitajske centralne uprave ustanovljena leta 2018. SAMR združuje protimonopolne urade ministrstva za trgovino, nacionalno komisijo za razvoj in reforme (NDRC), državno upravo za industrijo in trgovino ter urad NDRC za pregled poštene konkurence. Generalni direktorat za konkurenco je sodeloval s SAMR v petih zadevah v zvezi s pregledom združitve in se odzval na njegovo prošnjo, naj poda pripombe k njegovim osnutkom predpisov, ki prepovedujejo zlorabo prevladujočega položaja na trgu. Poleg tega je sodeloval pri več izmenjavah na tehnični ravni v zvezi z dejavnostmi SAMR za promocijo njegovega sistema pregleda lojalne konkurence.

Komisija ostaja zavezana spodbujanju daljnosežne kulture na področju konkurence in enakih konkurenčnih pogojev na svetovni ravni, na podlagi katerih si lahko podjetja konkurirajo na podlagi uspešnosti. Komisija si je leta 2018 v okviru koncepta EU za posodobitev STO še naprej prizadevala za izboljšanje večstranskih pravil v zvezi s subvencijami. Glavna cilja sta povečati preglednost za izboljšanje pravil o škodljivih subvencijah in ustrezno obravnavati težave s podjetji v državni lasti. Poleg tega je Komisija še naprej sodelovala v sektorskih pobudah za obravnavo subvencij v mednarodnem okviru, kot so pobude na področju jekla (svetovni forum G20 o presežnih jeklarskih zmogljivostih), polprevodnikov (smernice za regionalno podporo industriji polprevodnikov) in ladjedelništva (OECD). Komisija tudi še naprej sodeluje z državami članicami EU v mednarodni skupini za subvencijsko politiko, da bi na večstranski in dvostranski ravni izmenjevala stališča in usklajevala pobude za subvencije v okviru mednarodne politike.

Ohranjanje rednega in konstruktivnega medinstitucionalnega dialoga

Evropski parlament, Svet in posvetovalni odbori so s svojimi posebnimi vlogami v odnosu do evropskih državljanov in državljanek ter deležnikov ključni partnerji v dialogu o politiki konkurence.

⁹⁸ Za dodatne in podrobnejše informacije glej del I delovnega dokumenta služb Komisije, ki je priložen temu poročilu.

Aprila je komisarka Margrethe Vestager na plenarnem zasedanju Parlamenta izmenjala stališča o tekočih splošnih dosežkih na področju politike konkurence. Oktobra je razpravljala o koristih konkurence za povečevanje konkurenčnosti evropskih gospodarskih panog. Novembra je skupaj s Parlamentom pozdravila dokončanje nove direktive, da bi nacionalni organi, pristojni za konkurenco, začeli učinkoviteje izvajati evropska pravila o konkurenci. Komisarka je imela tudi tematske razprave z odbori v Parlamentu: junija in oktobra z Odborom za ekonomske in monetarne zadeve, julija pa z Odborom za industrijo in raziskave. Generalni direktor Johannes Laitenberger je maja obiskal posebno delovno skupino za konkurenco, ki deluje v okviru Odbora za ekonomske in monetarne zadeve. Novembra je izmenjal stališča s celotnim Odborom za ekonomske in monetarne zadeve, pri čemer je ta izmenjava sledila oktobrski pripravljalni razpravi namestnika generalnega direktorja Carlesa Esteve Mossoja v tem odboru.

Tako kot v prejšnjih letih je Parlament sprejel resolucijo o letnem poročilu Komisije o politiki konkurence. Parlament je potrdil dosledno politiko konkurence, ki ohranja celovitost notranjega trga in krepi vlogo državljanov, tako da jim zagotavlja dostopne cene, izbiro in inovacije na trgu. To je bila dobrodošla podpora prizadevanjem Komisije v letu 2018, da bi odpravila nezakonite kartele in zlorabe prevladujočega položaja na trgu s strani podjetij ter pregledala združitve in dodeljeno državno pomoč na enotnem trgu.

Parlament je v letu 2018 še naprej sodeloval v boju proti davčnim utajam in izogibanju davkom. Pozdravil je dejstvo, da se je nadzor nad državno pomočjo izkazal za učinkovitega pri odpravljanju selektivnih davčnih ugodnosti za multinacionalne družbe. Komisija je leta 2018 na tem področju še naprej sprejemala pomembne ukrepe⁹⁹. Uporabila je sistematičen pristop za analizo dokazov o davčnih stališčih, ki jih je pridobila od vseh držav članic.

Parlament je pozval Komisijo, naj še naprej igra ključno vlogo pri nadzoru nad državno pomočjo v finančnem sektorju za zagotovitev, da je višina pomoči bankam omejena na najnižjo potrebno ter da se sprejmejo ustrezni ukrepi za ponovno vzpostavitev poslovne vzdržnosti bank in zmanjšanje izkrivljanj konkurence na notranjem trgu. Komisija si tako kot Parlament prizadeva za postopno zmanjšanje državne pomoči v tem sektorju. Komisija je še naprej pojasnjevala svoje ukrepe na tem področju v drugih institucijah.

Aprila je Parlament organiziral obravnavo o digitalnem gospodarstvu. Komisijo je pozval, naj razmisli, kako zagotoviti, da bo šlo izvajanje pravil konkurence v korak s časom v spletni družbi. Komisarka Margrethe Vestager je marca imenovala tri posebne svetovalce, da bi pripravili prispevke o ključnih prihodnjih digitalnih spremembah, ki bodo vplivale na trge in potrošnike, ter njihovih posledicah za konkurenco. Obenem je Komisija začela postopek posvetovanja o pomenu podatkov, algoritmov in drugih vidikov digitalnega gospodarstva ter pozvala zainteresirane strani, naj preložijo svoja stališča. Odbor Parlamenta za ekonomske in monetarne zadeve je pozdravil te pobude.

Komisarka je julija s poslanci izmenjala stališča o tem, kako izvajanje pravil konkurence prispeva h krepitvi konkurenčnosti evropskih gospodarskih panog. Pojasnila je, da za vsako podjetje, ki se želi združiti, v Evropi obstajajo številna podjetja, ki se zanašajo na surovine po poštenih cenah, tako da lahko sama rastejo na svetovnih trgih. V tem duhu Komisija nadaljuje preiskovanje vpliva velikih industrijskih združenj na konkurenco in se je zahvalila Parlamentu za njegovo močno spodbudo pri tem delu.

⁹⁹ Za podrobnejše informacije glej poglavje 2 tega poročila.

Ker nacionalni organi, pristojni za konkurenco, 85 % odločitev sprejmejo z uporabo protimonopolnih pravil EU, se je izkazalo, da je nujno povečati njihovo učinkovitost pri izvajanju teh pravil. Parlament in Svet sta decembra 2018 podpisala direktivo, v skladu s katero morajo države članice nacionalnim organom, pristojnim za konkurenco, podeliti učinkovita preiskovalna pooblastila in izvršilna orodja za zaščito konkurence na svojih ozemljih ter jim omogočiti naložitev glob, ki imajo odvračilni učinek, za protikonkurenčno ravnanje in usklajevanje njihovih programov prizanesljivosti. Komisija je Parlamentu zagotovila, da bo skrbno preverjala, ali države članice direktivo izvajajo v celoti in učinkovito. Kot odgovor na poziv Parlamenta je Komisija tudi navedla, da bi bili lahko začasni ukrepi ključno orodje, s katerim bi organi, pristojni za konkurenco, zagotavljali, da konkurenca ni prizadeta, medtem ko poteka preiskava. Da bi se organi, pristojni za konkurenco, lahko učinkoviteje spopadali z razvojem dogodkov na hitro razvijajočih se trgih, se je Komisija zavezala, da bo v dveh letih od datuma prenosa nove direktive opravila analizo, ali obstajajo načini za poenostavitev odobritev začasnih ukrepov v okviru Evropske mreže za konkurenco. Strinjala se je, da bo rezultate predstavila Parlamentu in Svetu.

Komisija je priznala pomen, ki ga Parlament in Svet pripisujeta učinkoviti konkurenci v celotni živilski verigi. V tem duhu je v nedavnih sklepih, na primer o združitvi podjetij Bayer in Monsanto v agrokemijskem sektorju, združitvi kemijskih podjetij Dow in DuPont s sedežem v ZDA ter prevzemu podjetja Syngenta s strani podjetja ChemChina, uporabila pristop, v skladu s katerim je pogoj za odobritev transakcij obsežna odprodaja sredstev. Komisija je še naprej preiskovala podjetje AB InBev glede njegovih morebitnih omejitev vzporednega uvoza piva v Belgijo. Komisija je objavila tudi študijo o organizacijah proizvajalcev in njihovih dejavnostih v sektorjih oljčnega olja, govedine in teletine ter poljščin, ki je bila naročena za boljše razumevanje izzivov, s katerimi se soočajo kmetje pri ustanavljanju organizacij proizvajalcev, ki lahko prispevajo k izboljšanju njihovega položaja v oskrbovalni verigi.

Komisarka Margrethe Vestager in GD za konkurenco sta leta 2018 z vidika politike konkurence prispevala tudi k razpravi o naslednjem večletnem finančnem okviru Unije. Komisarka se je marca udeležila srečanja Sveta za konkurenčnost, da bi glede na tekoče razprave o naslednjem večletnem finančnem okviru pojasnila, kako se lahko pravila o državni pomoči odzovejo na rast zagonskih podjetij in podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo. Parlament in Svet sta konec leta 2018 podprla predlagano spremembo pooblastitvene uredbe Sveta 2015/1588 za izvzetje dodatnih kategorij državne pomoči iz obveznosti priglasitve pomoči Komisiji.

Instituciji sta razpravljali tudi o potrebi po nadaljnji krepitvi izvajanja pravil konkurence v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira Unije. Decembra je Odbor Parlamenta za ekonomske in monetarne zadeve potrdil program za enotni trg z vidika konkurence. Strinjal se je, da bi morala imeti Komisija stabilne finance za naložbe v opremo IT, da bi učinkovito obravnavala zadeve s področja konkurence, podpirala mreže za sodelovanje z nacionalnimi in mednarodnimi organi, pristojnimi za konkurenco, ter krepila komunikacijska prizadevanja za zagotovitev skladnosti z evropskimi pravili o konkurenci po vsej EU.

Predstavniki GD za konkurenco so tudi izmenjali stališča Ekonomsko-socialnim odborom. Odbor je potrdil glavne usmeritve dela Komisije na področju izvajanja pravil konkurence. Poleg tega je zagotovil polno podporo pooblastitveni uredbi Sveta na področju državne pomoči.

Uradno obvestilo Združenega kraljestva v skladu s členom 50 PEU

Komisija je po uradnem obvestilu Združenega kraljestva v skladu s členom 50 PEU začela pripravljati izstop Združenega kraljestva iz Evropske unije. Generalni direktorat za konkurenco sodeluje pri pripravah na izstop, kar zadeva instrumente v njegovem portfelju (združitve, protimonopolna politika in državna pomoč). Med drugim je podprl tudi projektno skupino Komisije za pripravo in vodenje pogajanj z Združenim kraljestvom po členu 50 PEU pri pogajanjih o sporazumu o izstopu.